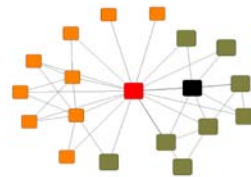

Part IV

Les entitats en xarxa

Les xarxes de les entitats de Tarragona

L'Anàlisi de Xarxes Socials és una aproximació a la realitat social innovadora basada en la assumpció de la idea que el coneixement de l'estructura social subjacent permet una millor comprensió de la pròpia realitat social. Aquesta aproximació descansa en cinc idees concretes³⁷:

- *Les estructures socials tenen un poder explicatiu més important que els atributs individuals dels membres que formen el sistema.* En relació amb les associacions, les característiques analitzades anteriorment ens ofereixen un ventall de dades d'anàlisi rellevants per tal d'entendre el funcionament intern de les mateixes, així com els patrons de funcionament relatius a les entitats que comparteixen aquestes característiques.

L'anàlisi de xarxes, d'altre banda, ens confereix un potencial d'anàlisi extern al funcionament de les mateixes. Hom pot extreure molta informació a partir de l'anàlisi de la xarxa que es configura al voltant d'una determinada entitat o grup d'entitats, en funció de la resta d'entitats que formen part de la mateixa xarxa. A nivell pràctic, l'estructura de relacions d'una determinada entitat ens pot oferir una informació rellevant per a entendre, no ja com és una entitat (funcionament intern), sinó com i perquè actua una entitat (funcionament extern o relacional)

- *Les pautes de funcionament emergeixen en funció de la localització en l'estructura de relacions.* La comprensió del funcionament d'una xarxa és incompleta si un no es planteja com funcionen les relacions entre les entitats que la formen. Un pot entendre alguns elements de funcionament d'una entitat concreta a partir d'entendre quines són les seves característiques, però no pot

³⁷ Molina, J.L. (2001), *El análisis de redes sociales: Una introducción*. Barcelona: Ediciones Bellaterra.

abordar la comprensió general de la xarxa i, ni tan sols, de la projecció externa d'una entitat, sense disposar d'informació que transcendeixi els límits de les entitats individuals.

En aquest sentit, els elements que condueixen a la comprensió del funcionament de les entitats de Tarragona no es troben tant en els seus processos interns, com en els externs.

- *Les estructures socials determinen el funcionament de les relacions.* Les posicions ocupades en les xarxes socials acaben permetent la creació i manteniment de rols i posicions de poder, que, finalment, acaben repercutint, per exemple, en l'existència d'unes relacions amb unes entitats i no amb unes altres. D'aquesta manera, la comprensió del comportament de les entitats descansa en les relacions que les diferents entitats desenvolupen.

- *El món està format per xarxes, no per grups.* Resulta rellevant la comprensió del fet que l'estructura social es configura a partir de la existència d'una xarxa social que agrupa tot allò que forma part de la societat, on es poden identificar agrupacions o xarxes internes a les pròpies xarxes. Aquestes xarxes permeten, a partir de les característiques dels seus membres, l'adscripció a determinats grups o col·lectius, però aquests ni són grups estancs, de tal forma que es puguin atribuir unes característiques únicament vàlides pels membres d'un determinat grup, ni són independents de la resta de la xarxa, en tant que existeixen constants vincles entre elements que pertanyen a grups diferents per motius relacionals. En aquest sentit, avançar en la comprensió de l'estructura de relacions existent en una societat implica millorar el coneixement existent sobre la mateixa.

- *Els mètodes relacionals complementen els anàlisis individuals.* L'abordatge de la xarxa d'entitats de la ciutat de Tarragona, per exemple, permet plantejar la seva forma de funcionament conjunt, de manera que obre la possibilitat a la comprensió d'una sèrie d'elements inaccessibles en l'anàlisi individual de cada entitat.

Les dades obtingudes a partir de l'anàlisi relacional, en aquest sentit, complementen la informació de cada entitat i donen sentit al funcionament de la xarxa i de les relacions entre entitats.

Cal esmentar, d'altre banda, que l'estructura de les relacions reticulars no és resultat de l'atzar, sinó que està subjecta a processos vinculats

amb la centralitat que ocupen els subjectes respecte dels diferents camps socials (econòmic, cultural, polític, relacional...) en els que desenvolupen les seves activitats, així com de les potencialitats de cada posició concreta. Cal entendre que una posició determinada en la xarxa (amb uns contactes determinats) implica tenir accés a uns recursos i oportunitats i, per contra, tenir unes constriccions o limitacions per accedir a d'altres, vinculant la posició en l'estructura de la xarxa als capitals socials d'un individu o, en aquest cas, d'una entitat.

En aquest sentit, Manuel Castells³⁸, vincula la comprensió del poder a les posicions ocupades en les xarxes, en tant que planteja que el poder és *la capacitat relacional per imposar la voluntat d'un actor sobre un altre* i que s'exerceix a partir de dos mecanismes bàsics, la capacitat de construir i transformar xarxes, a partir dels objectius que s'assignin a la xarxa, i la capacitat per connectar diferents xarxes i assegurar la seva cooperació.

Les posicions ocupades, generalment, responen a relacions de cooperació amb una sèrie d'entitats i amb uns objectius concrets (des d'objectius molt concrets i vinculats a les activitats de la pròpia entitat, fins a objectius molt amplis vinculats a l'esdevenir d'un *lobby* de pressió polític a nivell local o supralocal), però també cal entendre el sentit de les absències de relacions concretes en espais en que, a priori, un podria esperar que n'hi hagués. En aquest sentit, la competència pot quedar reflectida en les xarxes socials sota aquests principis.

Cal tenir en compte, finalment, que la complexitat interna de la xarxa de relacions fa que sigui pràcticament impossible disposar de tota la informació necessària per a abordar la completa comprensió de la mateixa. L'anàlisi de xarxes és una eina que pot continuar desenvolupant-se afegint nova informació i noves perspectives. El potencial informatiu de la xarxa desenvolupada és molt ampli i no s'esgota en l'anàlisi desenvolupada en aquesta recerca, en la que s'ha

³⁸ Castells, M. (2009), *Comunicación y poder*. Madrid: Alianza Editorial.

fet una selecció d'alguns dels elements més rellevants. En aquest sentit, qualsevol entitat o individu que tingui un coneixement adequat de la xarxa d'entitats pot aportar informació respecte del sentit de les relacions entre entitats i ampliar la visió i la comprensió que es té de la mateixa. Precisament, per tal d'incloure el major nombre de perspectives possibles, es van realitzar una sèrie d'entrevistes i grups de discussió al voltant de les xarxes realitzades que, d'una banda, van permetre la contrastació i validació de les xarxes dels barris en els seus contextos geogràfics i, de l'altre, van aportar informació important per a la seva posterior anàlisi.

Les eines emprades en l'anàlisi

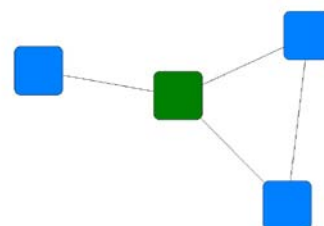
Per tal de desenvolupar aquesta recerca s'han emprat quatre eines estadístiques que aprofundeixen, des d'una perspectiva matemàtica, en l'anàlisi de les dades obtingudes.

Densitat de la xarxa

La densitat és una mesura conjunta de tots els elements de la xarxa i que referència al nombre de relacions existents en una xarxa en comparació amb el màxim de relacions possibles. Generalment, la densitat és inversament proporcional al nombre d'elements que formen la xarxa, en tant que a més entitats, menor serà la densitat, degut al fet que augmenta la dificultat d'establir connexions entre tots els elements de la xarxa.

Rang

Fa referència al nombre de relacions directes d'una entitat concreta. Aquesta dada s'expressa tant a nivell numèric com en percentatge respecte del nombre màxim d'enllaços possibles (que correspon al nombre d'entitats presents a la xarxa). Un valor elevat en

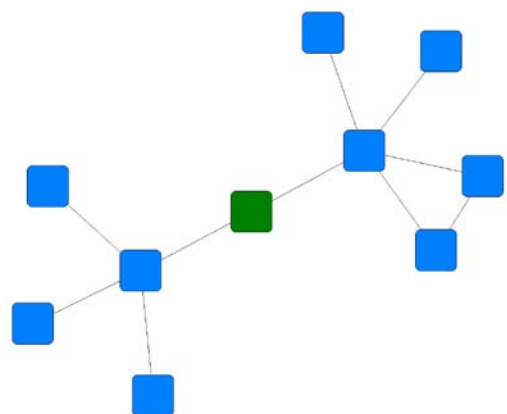
aquest àmbit és un símptoma que una entitat té moltes connexions, però no s'ha de confondre això amb que una entitat estigui ben connectada. Es poden donar casos d'entitats que, tenint nombres molt elevats de connexions, es trobin en una posició perifèrica en la xarxa, en tant que els seus contactes no siguin rellevants en la mateixa. En la figura, per exemple, l'entitat de color verd tindria un rang de 3, en tant que té relació amb tres entitats de la xarxa.

Grau d'intermediació

Aquest índex fa referència al nombre de vegades que un node determinat es troba en el camí més curt entre dos nodes. Relacionant aquesta descripció amb l'anterior, una entitat, en principi, està millor connectada com més relacions tingui. Ara bé, aquestes relacions poden ser més o menys rellevants, fet que ens porta a considerar que la connectivitat de l'entitat sigui més o menys elevada. Aquest índex, doncs, mesura el nombre de vegades que una entitat ha de passar per un node determinat en cas que vulgui passar d'un node a un altre de la forma més curta. Aquest índex és el que, probablement, millor mesura la centralitat d'un node, en tant que posa de manifest la importància relativa d'un determinat element en el conjunt de la xarxa, pel que fa a l'intercanvi d'informació, per exemple, entre els diferents nodes.

En la figura es pot comprovar com el node de color verd disposa d'un nombre menor de contactes que no pas altres nodes de la xarxa, mentre que el seu paper és bàsic com a intermediador entre aquests.

En aquest sentit, aquest node obtindria un valor molt elevat, en tant que la majoria de vegades que volguéssim passar d'una entitat a una altre, ens trobaríem aquest node en el nostre camí.

Aquesta dada s'expressa tant a nivell numèric, expressant el valor en la xarxa en qüestió (de manera que no es pot

comparar entre diferents xarxes, ja que els valors canviarien en funció del nombre d'entitats que la formen), així com en percentatge, expressant el pes d'aquest valor respecte del nombre màxim d'intermediació possible.

Proximitat

Finalment, la proximitat expressa el nombre de passos que un node concret ha de donar per tal d'arribar a tota la xarxa, indicant, d'una banda, si una entitat està ben connectada, i de l'altre, si les entitats amb les que es connecta estan ben connectades. Cal recalcar la idea que, en una xarxa, no és tant important la quantitat de contactes com la qualitat dels mateixos. El grau de proximitat ens aporta informació per saber si una entitat és "propera" a la resta de la xarxa, entenent aquesta proximitat com els passos que cal donar per abastar-la en el seu conjunt. Aquesta mesura, com l'anterior, és intel·ligible en termes percentuals, expressant el pes del valor respecte del nombre màxim de proximitat possible.

NOTA PER A LA CORRECTA LECTURA DELS GRAFOS:

Quadres grans: Entitats del barri que s'han entrevistat directament

Quadres petits: Entitats que han estat citades per part de les entrevistades i que, per tant, poden ser, o no, del propi barri

Quadre vermell: Associacions de Veïns

Triangle negre: Institucions públiques

Quadre negre: Entitats que depenen de les institucions públiques

Quadre lila: Entitats de dones

Quadre blau cel: Entitats d'àmbit econòmic

Quadre blau marí: Associacions de Mares i Pares

Quadre verd: Entitats ecologistes

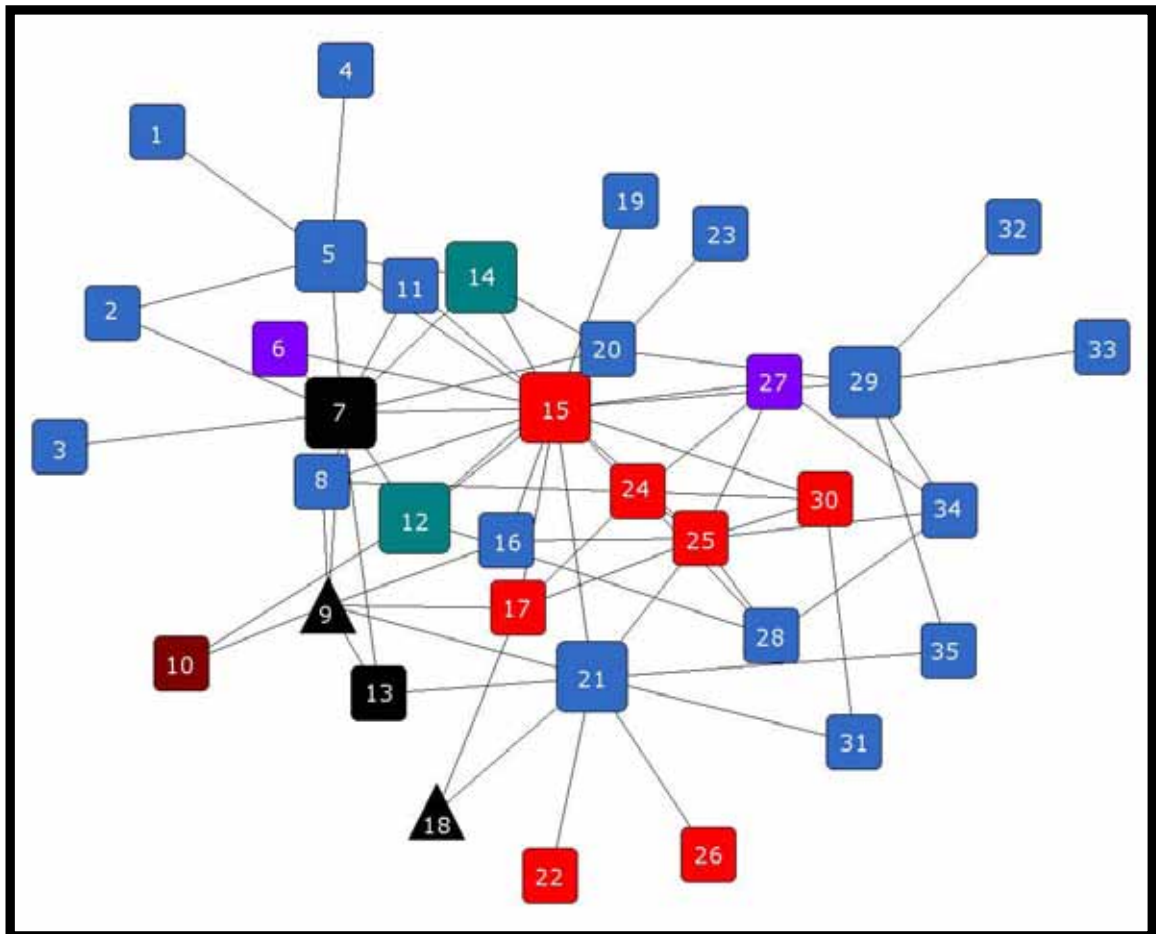
Quadre grana: Sindicats

Quadre groc: Partits polítics

Quadre blau: Resta de tipologies d'entitats

1. Entitats i xarxa d'entitats a Bonavista

Figura 1.1 Xarxa d'entitats de Bonavista

1. Gimnàstic de Tarragona	22. AV l'Albada
2. Tempranillo	23. Club Esportiu Tortuga Tot Terreny
3. Ar-Risala	24. AV Campclar
4. Club Atletisme Tarragona	25. AV Progressista Torreforta
5. Esplai Eskurri	26. AV La Pobla
6. Col·lectiu de Dones de Bonavista	27. Col·lectiu de Dones de Torreforta
7. Centre Cívic de Bonavista	28. ADT
8. Club Ciclista Campclar	29. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Bonavista
9. Ajuntament de Tarragona	30. AV Icomar
10. Comissions Obreres	31. Associació Cultural i Folklorica Andaluza
11. Club de Futbol Bonavista	32. Associació de Gent Gran de Sant Pere i Sant Pau
12. AMPA Joan XXIII	33. Federació d'Associacions del Tarragonès
13. Centre Cívic Sant Salvador	34. Llar Municipal de jubilats i pensionistes de Torreforta
14. AMPA CEIP Bonavista	35. Associació de Gent Gran de Sant Salvador
15. AV Bonavista	
16. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Riuclar Icomar	
17. FAVT	
18. Diputació de Tarragona	
19. Club de Futbol Icomar	
20. Foro Ponent	
21. Societat Ocellaire El Passarell	

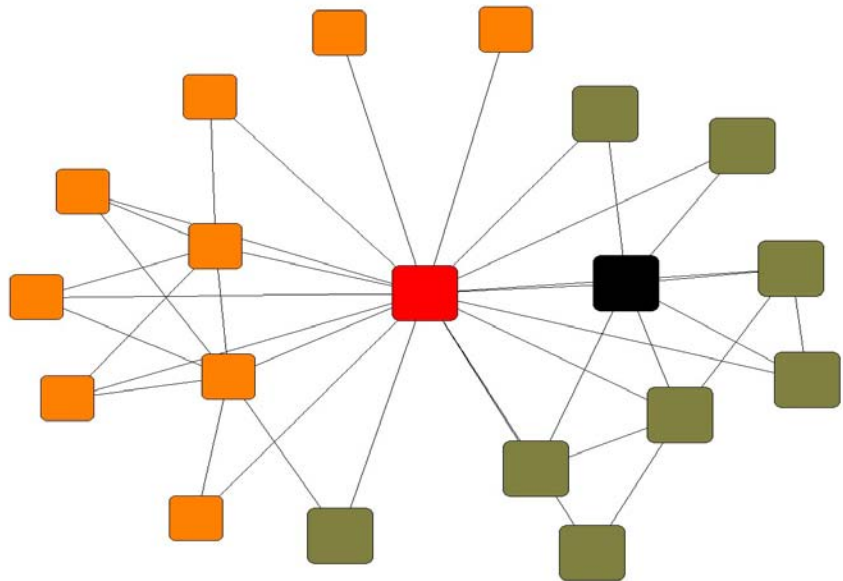
Descripció de la xarxa de Bonavista

El barri de Bonavista presenta una xarxa relativament densa (densitat = 11,6%, 138 enllaços sobre un total de 1190 possibles), en que la centralitat està ocupada per l'associació de veïns, en tant que té relació amb la majoria d'entitats del barri, així com amb altres entitats de fora del mateix, fins a un total de 18 relacions. Al costat d'aquesta, el Foro Ponent comparteix algunes de les relacions de l'associació de veïns, sobretot a nivell de barri, el que fa que ocupi un espai proper a aquesta, tot i que amb una xarxa de relacions extra-barri que no apareix donat que no s'han prioritzat en les respostes obtingudes sobre les seves relacions.

D'altra banda, destaca, també, la relació existent entre les AMPEs, el Centre Cívic i l'Espai Eskurri, ja que, tot i tenir una menor relació amb entitats de fora del barri, configuren (tal com s'ha pogut contrastar en les converses mantingudes amb diverses persones del barri) uns actors importants per al desenvolupament d'activitats a Bonavista. Finalment, tant l'associació vinculada a la Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Bonavista, com la Societat Ocellaire El Passarell presenten un nombre de relacions menor a nivell de barri (únicament amb l'associació de veïns), però, per contra, tenen un nombre important de relacions externes.

En aquest sentit, la xarxa de l'associació de veïns presenta una dualitat territorial: d'una banda, unes relacions que vinculen l'associació amb el barri (en que moltes d'aquestes entitats tenen relació entre sí i, amb un paper important per al Centre Cívic) i unes altres relacions que relacionen l'associació amb el territori (sobretot amb els barris de ponent i, particularment, amb el moviment veïnal), tal com es pot apreciar en aquest sub-grafo elaborat a partir de les relacions de la pròpia associació de veïns.

Figura 1.2 Grafo de relacions de l'AV Bonavista

En color taronja, les entitats de fora del barri, en color verd les entitats pròpies del barri i, finalment, en color negre, el Centre Cívic

Taula 1.1. Nombre de Relacions³⁹

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Bonavista</i>	18	52.941
<i>Centre cívic Bonavista</i>	11	32.353
<i>AV Progressista Torreforta</i>	9	26.471
<i>Societat Ocellaire El Passarell</i>	7	20.588
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	7	20.588
<i>AV Campclar</i>	7	20.588
<i>Esplai Eskurri</i>	6	17.647
<i>Llar Club de pensionistes i jubilats de Bonavista</i>	6	17.647
<i>Foro Ponent</i>	5	14.706
<i>AMPA Joan XXIII</i>	5	14.706

L'entitat amb major nombre de relacions és l'Associació de Veïns de Bonavista, que disposa de relació amb 18 entitats diferents, el que suposa un 52,9% de la xarxa resultant pel barri. En segon lloc, apareix el Centre Cívic del barri, amb 11 relacions (32,3% de la xarxa) i,

³⁹ Les relacions expressades en aquesta taula recullen tant les que es donen entre les entitats del barri que han estat entrevistades (tant entre elles com amb altres entitats), així com les relacions existents entre les entitats que no són del barri. Aquest fet explica que l'AV Progressista de Torreforta sigui la tercera entitat amb més relacions en aquest grafo, en tant que té relació amb moltes de les entitats que s'han citat per part d'alguna de les entitats (en aquest cas per part de l'AV de Bonavista), fet que els dóna un alt grau de proximitat. De tota manera, el paper d'aquestes entitats serà comentat en el barri corresponent.

seguidament, la Societat Ocellaire El Passarell amb 7 relacions (20,6% de la xarxa).

Taula 1.2. Grau d'intermediació de les entitats de Bonavista

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Bonavista</i>	301,0	53.660
<i>Societat Ocellaire El Passarell</i>	98,4	17.540
<i>Centre cívic Bonavista</i>	95,5	17.032
<i>Llar Club de pensionistes i jubilats de Bonavista</i>	89,5	15.955
<i>Esplai Eskurri</i>	73,1	13.032
Ajuntament de Tarragona	43,7	7.791
AV Progressista Torreforta	34,1	6.076
AMPA Joan XXIII	27,4	4.883
FAVT	19,5	3.468
AV Icomar	13,0	2.316

La centralitat de l'associació de veïns de Bonavista es reforça en l'analitzar el seu grau d'intermediació⁴⁰ que s'obté a partir de la xarxa del barri. En aquest cas, a banda de tenir el major nombre de relacions de la xarxa, l'associació de veïns juga un paper intermediador entre la xarxa interna del barri (Centre Cívic, AMPEs, Gent Gran,...) i la xarxa externa al mateix, fent de pont entre uns i altres.

Les AMPEs, d'altra banda, juguen un important paper dintre del barri, tal com s'ha comentat abans, però no tenen pràcticament incidència en relació amb les possibles dinàmiques externes al propi barri, a tenor de la seva falta de contactes externs. De tota manera, el Centre Cívic (com un element central del grup d'entitats que, a nivell intra-barri, desenvolupen un paper important en la dinamització del barri) juga un paper similar (salvant les distàncies que reflecteix la taula anterior) en connectar les entitats internes amb altres entitats o institucions rellevants en el territori, com poden ser l'Ajuntament o el Club Ciclista Campclar.

⁴⁰ Recordem que s'entén el grau d'intermediació com la capacitat d'ocupar una posició intermèdia entre diferents nodes en el seu camí més curt possible o, en altres paraules, ser l'interlocutor vàlid per connectar nodes que, entre sí, no tenen relació (fer de pont). (nbetweeness = betweeness / màxim valor possible de betweeness %).

Taula 1.3. Grau de Proximitat⁴¹ de les entitats de Bonavista

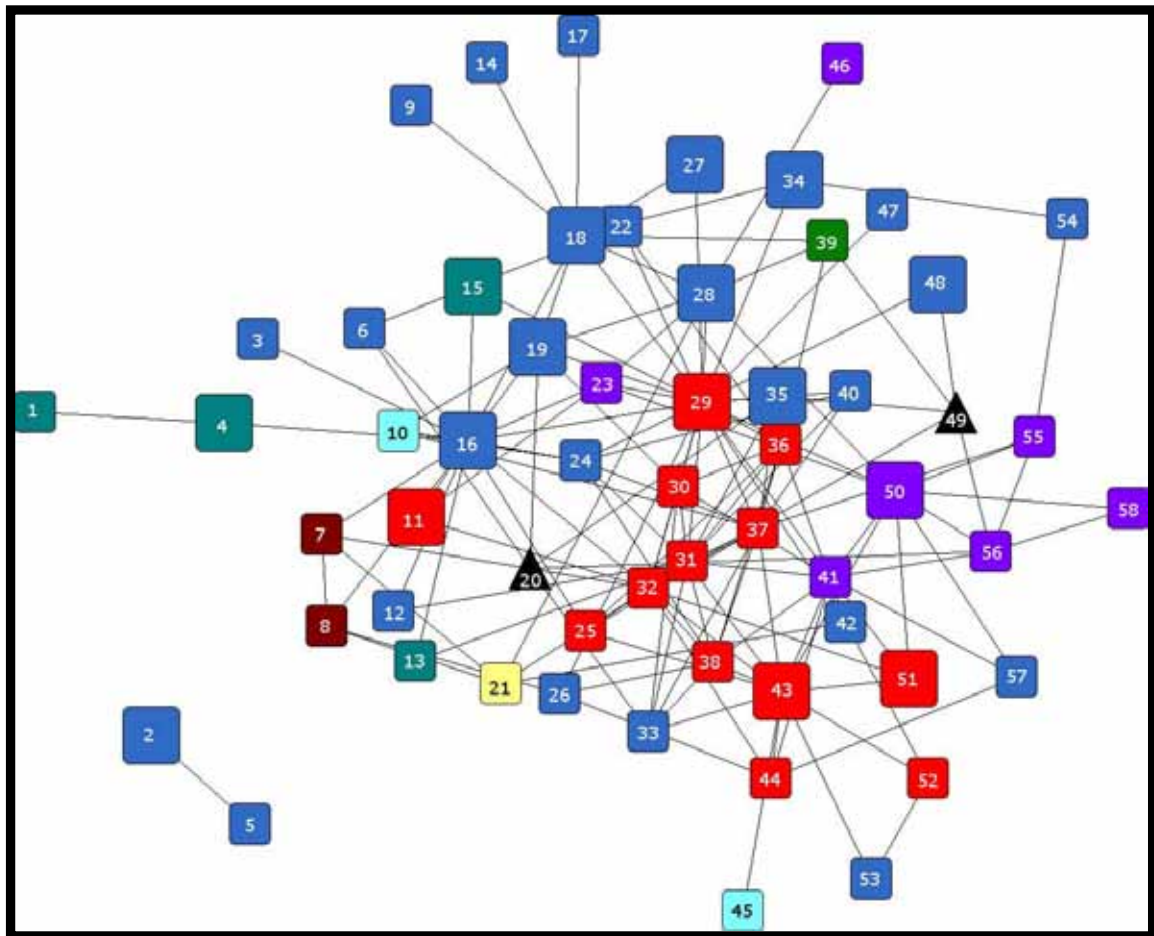
	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV Bonavista</i>	50,0	68.000
<i>Centre cívic Bonavista</i>	64,0	53.125
<i>AV Progressista Torreforta</i>	68,0	50.000
<i>Societat Ocellaire El Passarell</i>	68,0	50.000
<i>Foro Ponent</i>	69,0	49.275
<i>Esplai Eskurri</i>	72,0	47.222
<i>AMPA Joan XXIII</i>	72,0	47.222
<i>Llar Club de pensionistes i jubilats de Bonavista</i>	72,0	47.222
<i>AV Campclar</i>	72,0	47.222
<i>FAVT</i>	73,0	46.575

La centralitat de l'Associació de Veïns en el teixit del barri queda reforçada per la proximitat relativa a la resta d'entitats que formen la xarxa. En segon lloc, tot i que a una distància raonable, apareix el Centre Cívic i, seguidament, l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta i la Societat Ocellaire el Passarell.

⁴¹ La Proximitat entre dos nodes s'entén com la distància en passos (entitats, en aquest cas) que cal donar per anar d'una entitat a un altre. En parlar de la proximitat global d'una entitat dintre de la xarxa, aquesta s'entén a partir de considerar els passos que cal donar per arribar a totes les entitats que formen la xarxa. (nCloseness = closeness/minima closeness possible %).

2. Entitats i xarxa d'entitats a Campclar

Figura 2.1. Xarxa d'entitats de Campclar

1. Federació d'AMPEs de Catalunya	33. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Riuclar Icomar
2. Som i Serem	34. Associació Sociocultural Francolí4
3. Play Acció Cultural	35. Associació de Tercera Edat de Campclar
4. AMPA CEIP Ponent	36. AV Icomar
5. Esbart Dansaire de Tarragona	37. AV La Granja
6. Parròquia / Càritas	38. AV Amics del Parc Riuclar
7. CCOO	39. Mediterrània CIE
8. UGT	40. Club Juvenil Ciurana
9. Esbart Santa Tecla	41. Col·lectiu de Dones de Torreforta
10. Agrupació de Comerciants de Campclar	42. Associació de Familiars i Malalts d'Alzheimer de Tarragona
11. AV Campclar (Zona Esportiva)	43. AV Verge del Pilar i Eixample
12. Associació Cultural Islàmica	44. AV Sant Salvador i Sant Ramon
13. AMPA Gual Villalbí	45. Associació de Comerciants del Barri del Pilar
14. Club Atlètic Campclar	46. Comissió de la Dona (Pla Integral)
15. AMPA Col·legi Mediterrani	47. Associació d'Alcohòlics Rehabilitats de Tarragona
16. Fundació Privada Casal Amic	48. Associació de Radioaficionats de Campclar
17. Associació Cultural Sant Magí del Serrallo	49. Diputació de Tarragona
18. Associació Sociocultural Vidal i Barraquer	50. Col·lectiu de Dones de la Urbanització Torrenova
19. Club Ciclista Campclar	51. AV Torrenova
20. Ajuntament de Tarragona	52. AV de Sant Pere i Sant Pau
21. PSC	53. Club Maginet
22. Centre Social Extremeño	54. Associació Catalana de la Lliga Contra el Càncer
23. Ateneu Cultural de les dones de Campclar	55. Col·lectiu de Dones de La Granja
24. ADT	56. Federació Grup de Dones del Tarragonès
25. AV La Floresta	57. Grup d'Amics del Teatre Joan Miracle
26. Associació Cultural Capoeira de Tarragona	58. Col·lectiu de Dones de La Canonja
27. Associació Sociocultural Grup Cobasa	
28. Associació Sociocultural Francolí6	
29. AV Campclar	
30. AV Bonavista	
31. AV Progressista de Torreforta	
32. FAVT	

Descripció de la Xarxa de Campclar

La xarxa que es configura a partir de les entitats del barri de Campclar és força nombrosa (58 associacions o entitats han estat citades), però no gaire densa (9,13%, 302 enllaços sobre un total de 3249 possibles). La centralitat de la xarxa està ocupada per una de les quatre associacions de veïns presents al barri, l'Associació de Veïns de Campclar, que amb 23 enllaços amb altres entitats apareix com l'entitat més representativa del barri, tant a nivell intern (12 entitats) com extern (11). Un altre actor central en la dinàmica del barri el representa la Fundació Privada Casal Amic. Aquesta entitat disposa de 17 relacions, el que suposa un accés directe al 29,8% de la xarxa del barri, i situa a l'entitat en una posició equilibrada entre les relacions internes (10) i externes al barri (7).

La xarxa del barri es desenvolupa a partir de la relació existent entre els dos actors que s'acaben d'anomenar, en tant que entre ambdós tenen relació amb 33 de les 58 entitats o associacions que apareixen a la pròpia xarxa.

Per la seva banda, les altres associacions de veïns del barri juguen un paper menys rellevant en la configuració del barri, probablement degut a la seva situació perifèrica o l'abast territorial de les pròpies entitats. L'Associació de Veïns Verge del Pilar i Eixample presenta un considerable nombre de relacions (13), però amb una clara orientació extra-barri (tan sols dues d'aquestes relacions es dirigeixen al propi barri), mentre que les Associacions de Veïns i Campclar (Zona Esportiva), amb 4 i 3 relacions respectivament, presenten una incidència molt menor.

Figura 2.2.. Grafo de relacions de l'AV Campclar

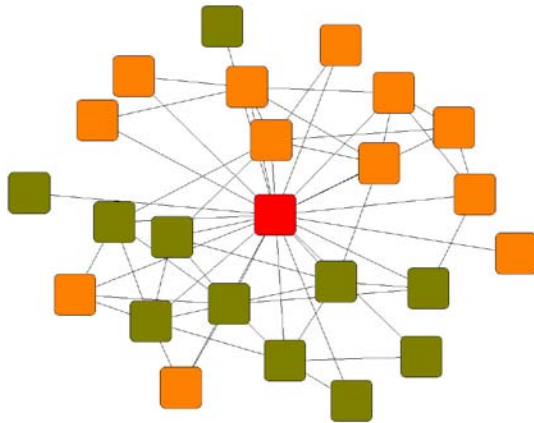

Figura 2.3. Grafo de relacions de l'AV Camclar (Zona Esportiva)

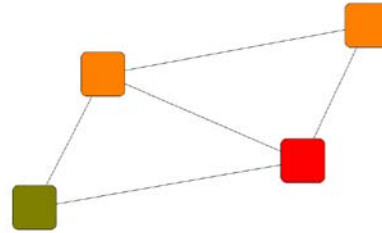

Figura 2.4. Grafo de l'AV Torrenova Eixample

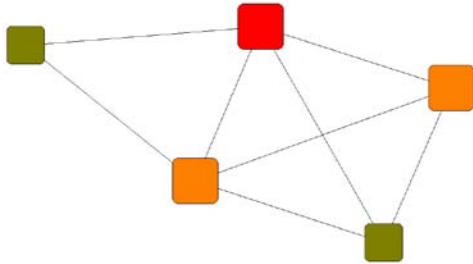
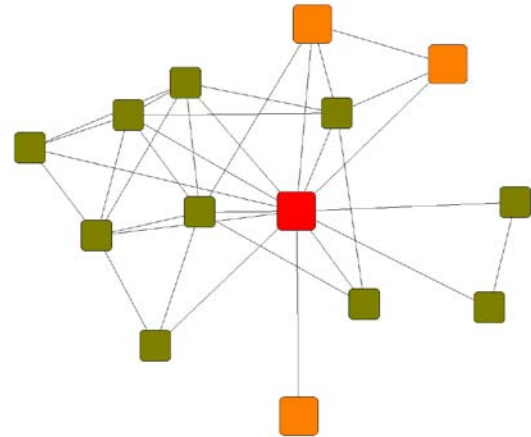

Figura 2.5 Grafo de l'AV Verge del Pilar i

D'altre banda, a nivell exterior, es fa palès el pes de les relacions existents entre els diferents barris de ponent, en tant que la major part d'entitats exteriors que es vinculen amb el barri de Campclar provenen d'aquest àmbit geogràfic, i, d'altre banda, aquestes entitats no només es vinculen amb les pròpies del barri, sinó que també tenen una densa xarxa de relacions internes, fet que provoca que, en ocasions, arribin a estar més connectades entitats externes que no pas internes.

Taula 2.1 Nombre de relacions a Campclar

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Campclar</i>	23.000	40.351
<i>Fundació Privada Casal l'amic</i>	17.000	29.825
<i>AV Progressista Torreforta</i>	14.000	24.561
<i>FAVT</i>	14.000	24.561
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	13.000	22.807
<i>AV La Granja</i>	13.000	22.807
<i>Col·lectiu de Dones Urbanització Torrenova</i>	10.000	17.544
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	10.000	17.544
<i>Associació Sociocultural Vidal i Barraquer</i>	10.000	17.544
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	9.000	15.789

La centralitat de l'Associació de Veïns de Campclar queda reflectida en la taula que relaciona les entitats amb el seu grau d'intermediació. Les relacions d'aquesta entitat la porten a ocupar un paper important a l'hora de vincular entitats que no tenen relació entre sí, de manera que gairebé un 30% de les relacions possibles entre entitats podrien passar per aquesta entitat.

Crida l'atenció, de tota manera, el fet que tant el Casal Amic com, sobretot, l'Associació Sociocultural Vidal i Barraquer presentin un nivell d'intermediació superior al que es podria esperar en relació amb el seu nombre de contactes. Això té relació amb el fet que alguns dels contactes de que disposen no tenen relació directa entre ells, de manera que aquests elements juguen un paper important com a mediadors entre actors no mútuament connectats. En el cas de l'Associació Sociocultural Vidal i Barraquer, es pot observar clarament com es combina una posició propera als element centrals de la xarxa amb una aportació de dos actors externs que no tenen altres relacions al barri i un tercer actor intern al barri però que no ha estat citat per cap altre entitat.

Taula 2.2. Grau d'intermediació a Campclar

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Campclar</i>	478.783	29.999
<i>Fundació Privada Casal l'amic</i>	335.099	20.996
<i>Associació Sociocultural Vidal i Barraquer</i>	195.144	12.227
FAVT	159.761	10.010
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	156.381	9.798
<i>Col·lectiu de Dones Urbanització Torrenova</i>	128.575	8.056
<i>Associació Socio-cultural Francolí - 6</i>	90.913	5.696
AV Progressista Torreforta	87.388	5.475
AV La Granja	85.000	5.326
Col·lectiu de Dones de Torreforta	63.632	3.987

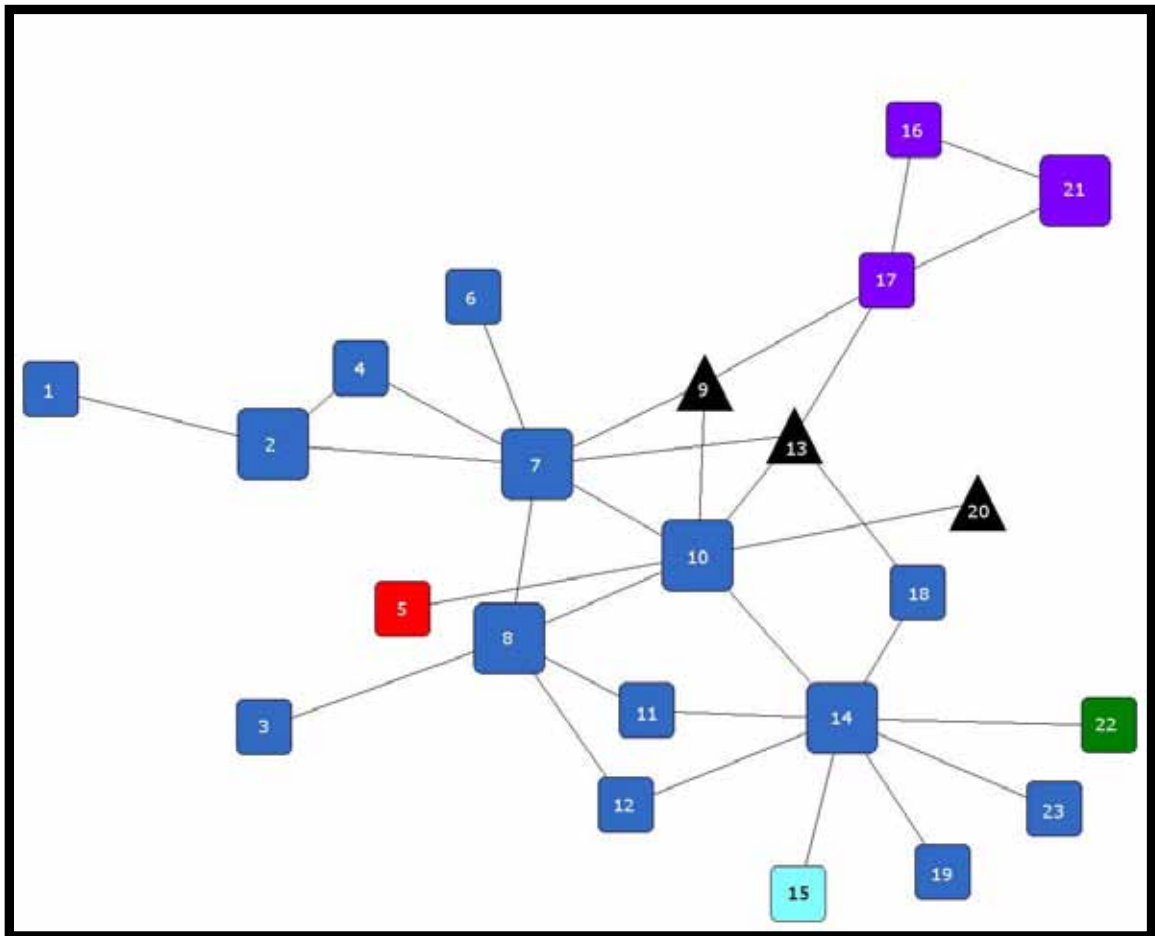
Finalment, en relació amb la proximitat respecte de la resta d'entitats que formen la xarxa del barri, l'Associació de Veïns torna a ocupar el lloc més destacat. Crida l'atenció, d'altre banda, el paper rellevant que ocupa la FAVT en aquesta llista, en tant que hauria de fer, relativament, pocs passos per arribar a les entitats, en tant que està ben relacionada amb actors centrals de la xarxa.

Taula 2.3. Grau de Proximitat a Campclar

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV Campclar</i>	206.000	27.670
FAVT	219.000	26.027
<i>Fundació Privada Casal l'amic</i>	219.000	26.027
AV Progressista Torreforta	225.000	25.333
AV La Granja	226.000	25.221
<i>Col·lectiu de Dones Urbanització Torrenova</i>	229.000	24.891
<i>Associació Sociocultural Vidal i Barraquer</i>	231.000	24.675
Col·lectiu de Dones de Torreforta	232.000	24.569
<i>Associació Socio-cultural Francolí - 6</i>	233.000	24.464
<i>Ateneu Cultural de les dones Camp Clar</i>	234.000	24.359

3. Entitats i xarxa d'entitats a La Canonja

Figura 3.1. Xarxa d'entitats a La Canonja

1. Comitè Tècnic d'Àrbitres de Futbol
2. Club Futbol La Canonja
3. Club Ciclista La Canonja
4. Federació Catalana de Futbol
5. AV La Canonja Zona Nord
6. Consell Esportiu del Tarragonès
7. Escola de Futbol Base Sant Sebastià
8. Motor Club La Canonja
9. Diputació de Tarragona
10. Orfeó Canongí
11. Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví
12. Casino de l'Amistat
13. Ajuntament de Tarragona
14. AEIG Bisbe Borràs
15. Associació de Comerciants La Canonja
16. Col·lectiu de Dones de la Urbanització Torrenova
17. Federació Grup de Dones del Tarragonès
18. Càritas Interparroquial
19. Minyons Escoltes i Guies de Catalunya
20. Generalitat de Catalunya
21. Col·lectiu de Dones de La Canonja
22. Depana
23. Comissió Mil·leni

Descripció de la xarxa de La Canonja

La Canonja presenta una xarxa d'entitats força singular en comparació amb les que apareixen en d'altres barris de la ciutat de Tarragona⁴². La principal singularitat de la xarxa és la absència d'una associació de veïns amb centralitat, ja que el paper d'intermediació entre els barris i l'Ajuntament de Tarragona el juga, en aquest cas, l'Ajuntament de La Canonja (en forma d'entitat municipal menor), de manera que una possible associació de veïns quedaria sense funcions reals. En aquest mateix sentit, l'única associació de veïns (Zona Nord) existent al barri apareix en un dels espais perifèrics al mateix, com a forma de reivindicació respecte al centre de La Canonja.

La xarxa presenta un nombre d'entitats menor a la majoria de barris (23), tot i que la gran majoria d'entitats esmentades formen part del propi barri, de manera que no apareixen gairebé entitats l'actuació de les quals té un abast més enllà d'un sol barri (contràriament al que succeeix, amb molta intensitat, en els barris de ponent), configurant-se una xarxa pròpia i diferenciada de la resta de barris i, també, de la ciutat, en tant que les relacions es desenvolupen, directament, amb les institucions del territori, sense que hi apareguin entitats ni passos intermitjos.

De tota manera, tot i ser una xarxa relativament poc nombrosa, és força densa (12,25%, 62 connexions sobre 484 possibles), sobretot entre les entitats tradicionals del barri, que formen un nucli compacte (Escola de Futbol, Motor Club, Orfeó, Centre d'estudis, Casino i Associació Escolta).

L'entitat més connectada de la xarxa és l'AEIG Bisbe Borràs (8), seguida de l'Orfeó Canongí i l'Escola de Futbol Base Sant Sebastià (amb 7 relacions cadascuna). Ara bé, aquesta connexió s'ha de matisar

⁴² Cal aclarir que en el moment d'iniciar la recerca, la Canonja estava en procés de segregació respecte de la ciutat de Tarragona (procés que va concloure mentre es desenvolupava la recerca), de manera que forma part de l'àmbit d'estudi i és analitzat com qualsevol altre barri de la ciutat, tot i ser conscients de la seva singularitat.

en relació a la importància dintre de la xarxa. Si bé l'Orfeó Canongí disposa d'una relació menys, ocupa una posició molt més central en la xarxa, de manera que, qualitativament, està millor posicionat que no pas l'Agrupació Escolta. D'altra banda, cal destacar que, tot i no haver pogut entrevistar directament el Centre d'Estudis ni el Casino l'Amistat, aquests apareixen en una posició força central al municipi, impressió que ha estat contrastada posteriorment en l'entrevista amb membres de l'equip de govern de l'Ajuntament de La Canonja.

Finalment, destaca la posició del Grup de Dones, que ocupa una posició allunyada del centre de la xarxa, manifestant relacions amb altres entitats de dones del territori, posant de relleu una prioritat per les relacions temàtiques (gènere) per sobre de les territorials.

Taula 3.1. Nombre de Relacions a La Canonja

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>Agrupació Escolta i Guia Bisbe Borràs</i>	8	36.364
<i>Orfeó Canongí</i>	7	31.818
<i>Escola de Futbol Base Sant Sebastià - La Canonja</i>	7	31.818
<i>Motor Club La Canonja</i>	5	22.727
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	4	18.182
<i>Federació Grup de Dones del Tarragonès</i>	4	18.182
<i>Club futbol La Canonja</i>	3	13.636
<i>Diputació</i>	3	13.636
<i>Col·lectiu de Dones de La Canonja</i>	2	9.091
<i>Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví</i>	2	9.091

La importància de l'Orfeó Canongí queda contrastada a partir d'analitzar el seu grau d'intermediació dintre de la xarxa, en tant que presenta el valor més gran, assolint gairebé el 43% de la intermediació màxima possible⁴³.

En relació amb el que s'ha comentat anteriorment, l'absència d'un moviment veïnal fort i central, motivada probablement per la presència d'un altre canal de comunicació i reivindicació (Entitat Municipal Menor o Ajuntament de La Canonja), provoca que l'entitat més ben connectada sigui una entitat cultural. Aquest fet és més propi

⁴³ La màxima intermediació possible s'entendria com el fet que qualsevol pas entre associacions trobés al seu camí a la mateixa entitat.

d'una estructura municipal completa que no pas d'una estructura de barri amb dependència respecte de l'ajuntament superior.

Taula 3.2. Grau d'intermediació a La Canonja

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>Orfeó Canongí</i>	99,2	42.956
<i>Agrupació Escolta i guia Bisbe Borràs</i>	90,7	39.259
<i>Escola de Futbol Base Sant Sebastià - La Canonja</i>	83,9	36.305
Federació Grup de dones del Tarragonès	40,6	17.569
<i>Motor Club La Canonja</i>	40,3	17.429
Ajuntament de Tarragona	39,5	17.090
Diputació	22,6	9.771
<i>Club futbol La Canonja</i>	21,0	9.091
Càritas Interparroquial de Tarragona	8,9	3.834
<i>Centre d'estudis canongins Ponç de Castellví</i>	3,7	1.616

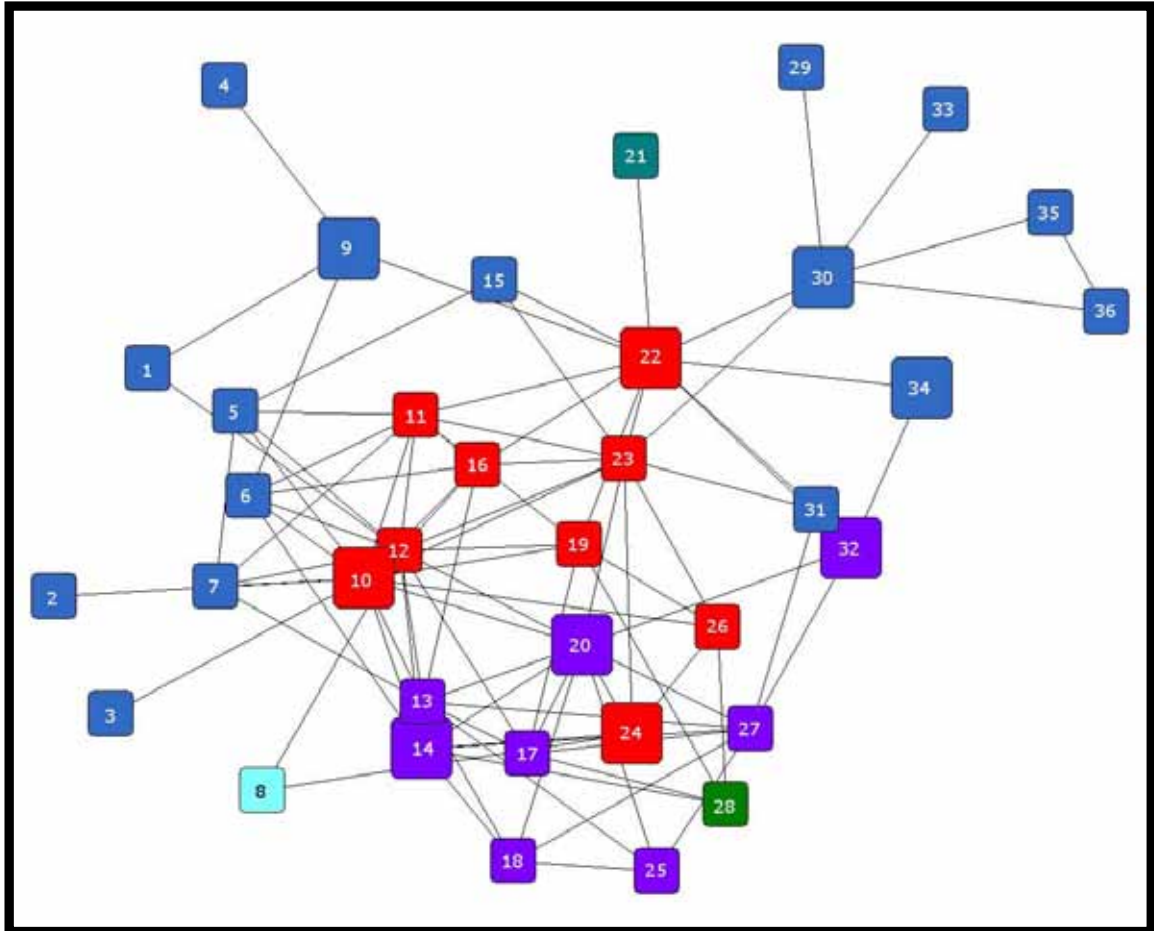
Les mateixes entitats que han anat apareixent encapçalant els diferents estadístics emprats fins ara, apareixen també en aquesta llista. L'Orfeó Canongí és l'entitat que menys distància ha de recórrer, en conjunt, per arribar a la resta d'entitats de la xarxa, per sobre de l'Escola de Futbol Base i de l'AEIG Bisbe Borràs.

Taula 3.3. Grau de Proximitat a La Canonja

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>Orfeó Canongí</i>	40,0	55.000
<i>Escola de Futbol Base Sant Sebastià - La canonja</i>	43,0	51.163
<i>Agrupació Escolta i guia Bisbe Borràs</i>	47,0	46.809
Ajuntament de Tarragona	48,0	45.833
Diputació de Tarragona	50,0	44.000
<i>Motor Club La Canonja</i>	50,0	44.000
Càritas Interparroquial de Tarragona	55,0	40.000
<i>Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví</i>	59,0	37.288
<i>Casino de l'amistat</i>	59,0	37.288
Generalitat de Catalunya	61,0	36.066

4. Entitats i xarxa d'entitats a La Floresta i Parc Riuclar

Figura 4.1. Xarxa d'entitats a La Floresta i Parc Riuclar

1. Associació de pensionistes i jubilats de Torreforta	19. AV Icomar
2. Associació Cultural Capoeira de Tarragona	20. Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar
3. Associació d'Espeleologia de Tarragona	21. AMPA CEIP La Floresta
4. Federació d'Associacions del Tarragonès	22. AV La Floresta
5. ADT	23. FAVT
6. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Riuclar-Icomar	24. AV Parc Riuclar – Montgons
7. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Torreforta	25. Col·lectiu de Dones de Sant Salvador
8. Associació de Venedors del Mercat de Torreforta	26. Federació de Veïns S.XXI
9. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de la Floresta	27. Federació Grup de Dones del Tarragonès
10. AV Amics del Parc Riuclar	28. Mediterrània CIE
11. AV La Granja	29. Senat Tarragoní
12. AV Progressista de Torreforta	30. Fòrum Tarragona
13. Col·lectiu de Dones de Torreforta	31. URV
14. Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar	32. Col·lectiu de Dones La Floresta
15. Fundació Privada Casal Amic	33. Amnistia Internacional
16. AV Verge del Pilar i Eixample	34. Grup d'Esplai La Floresta
17. Col·lectiu de Dones d'Icomar	35. Justícia i Pau
18. Col·lectiu de Dones del Casc Antic	36. Comitè de Solidaritat Oscar Romero

Descripció de la Xarxa de La Floresta i Parc Riuclar⁴⁴

La xarxa que de La Floresta i el Parc Riuclar presenta, de manera clara, com la divisió territorial incideix en l'existència d'interrelacions entre les diferents entitats que formen els barris. D'una banda, podem apreciar una agrupació d'entitats al voltants de l'Associació de Veïns de La Floresta, amb diverses connexions amb les entitats pròpies del barri, com també amb altres entitats de fora del mateix. De l'altre, es pot comprovar l'existència, també, d'una agrupació al voltant de les dues associacions de veïns del Parc Riuclar, tot i que amb una clara vocació externa, ja que, a nivell intern del barri, només apareixen els respectius grups de dones, mentre que a nivell extern, apareix una densa xarxa d'entitats d'altres barris (majoritàriament associacions de veïns i grups de dones).

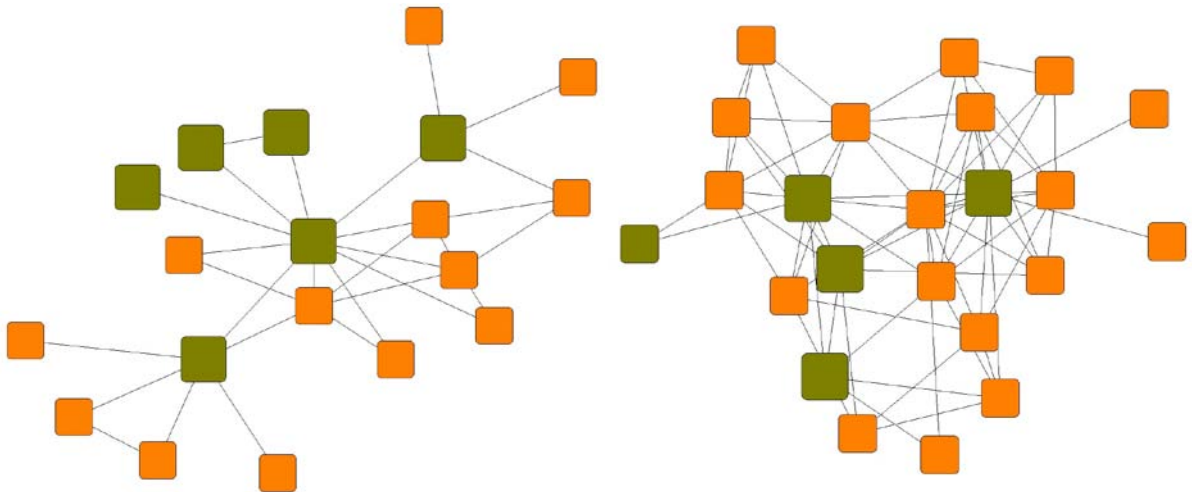
En conjunt, la xarxa és bastant densa (15,1%, 190 connexions sobre 625 possibles), tot i que la mateixa divisió anteriorment comentada incideix sobre la distribució de la densitat en el conjunt de la xarxa. El grup d'entitats de La Floresta formen una xarxa menys densa, que no mal relacionada; mentre que les que formen part del Parc Riuclar presenten una distribució diferent, amb moltes entitats molt relacionades.

La principal diferència entre ambdues vessants de la xarxa radica en la presència d'una major varietat d'entitats dintre del barri de La Floresta. Aquest fet permet que hi hagi una duplicitat de xarxes (interna al barri i externa al barri), de manera que les entitats es relacionin internament, deixant la representació externa a l'Associació de Veïns. Per contra, la escassa varietat d'entitats del Parc Riuclar (així com la duplicitat de les existents: 2 associacions de veïns i dos grups de dones) provoca l'efecte contrari, una poca densitat interna compensada per una densa xarxa externa.

⁴⁴ Els barris de La Floresta i el Parc Riuclar s'han integrat en una sola agrupació territorial després d'una reflexió al voltant de quina seria la seva millor ubicació amb membres del teixit associatiu de la zona.

Resulta molt il·lustratiu analitzar separatament les dues xarxes a partir d'aquesta anàlisi interna-externa. En el primer cas, La Floresta, la projecció externa recau clarament sobre l'Associació de Veïns, mentre que en el segon cas, Parc Riuclar, aquesta projecció és compartida.

Figura 4.2. Grafo de relacions de La Floresta (esquerra) i el Parc Riuclar (dreta)⁴⁵

Pel que fa al nombre de relacions, l'entitat amb més connexions a la xarxa és l'Associació de Veïns Amics del Parc Riuclar, amb un accés directe al 40% de les entitats, seguida de l'Associació de Veïns de La Floresta amb 11 connexions esmentades i un accés al 31,4% de les entitats.

Taula 4.1. Nombre de relacions a La Floresta i Parc Riuclar

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	14	40.000
<i>AV Progressista Torreforta</i>	14	40.000
<i>AV La Floresta</i>	11	31.429
<i>FAVT</i>	11	31.429
<i>Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar</i>	11	31.429
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	9	25.714
<i>AV La Granja</i>	9	25.714
<i>Federació Grup de dones del Tarragonès</i>	8	22.857
<i>Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar</i>	8	22.857
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	7	20.000

Els diferents papers de les entitats dels barris queden reflectides a l'hora d'analitzar el seu rol com a intermediador en les xarxes. L'Associació de Veïns La Floresta, tot i disposar d'un nombre de relacions menor, presenta el valor més alt pel que fa a la

⁴⁵ En color verd les entitats pròpies del barri, en taronja, les de fora del barri.

intermediació, entenent-la com el fet de ser un actor rellevant per unir entitats que no tenen relació directa entre elles. Aquesta dada reforça el paper que juga l'Associació de Veïns de vincular les dinàmiques internes i externes del barri.

D'altra banda, en el cas del Fòrum Tarragona, existeix una diferència important entre el nombre de relacions que esmenta i el paper que li correspon a nivell d'intermediació. En aquest cas, el valor obtingut és molt elevat degut a que afegeix a la xarxa una sèrie d'entitats que no tenen relació amb cap altre actor del territori.

Finalment, cal destacar que els valors que s'obtenen per part de les entitats del Parc Riuclar són inferiors degut al fet que moltes de les entitats amb que tenen relació són compartides, de manera que el potencial paper intermediador que podrien jugar queda reduït per la pròpia densitat de la xarxa.

Taula 4.2. Grau d'intermediació a La Floresta i Parc Riuclar

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV La Floresta</i>	139,3	23.419
FAVT	133,3	22.404
<i>Forum Tarragona</i>	129,0	21.681
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	98,6	16.580
AV Progressista Torreforta	82,0	13.780
<i>Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar</i>	59,7	10.029
<i>Llar Club de jubilats i pensionistes de la Floresta</i>	43,5	7.316
<i>Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar</i>	25,7	4.312
AV Icomar	25,4	4.265
Llar Municipal de Pensionistes i jubilats Riu Clar - Icomar	24,7	4.159

Finalment, en relació amb el grau de proximitat, destaca el fet que l'entitat més pròxima del grafo sigui una entitat de fora dels barris, com la FAVT. Aquest fet, probablement, es deu a que s'estan analitzant dos petits barris amb una presència important d'entitats relacionades amb les associacions veïnals i que, a més, tenen molta relació entre sí. En aquest sentit, aquesta dada reflecteix el paper entre barris que juga la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona en la zona.

La primera entitat pròpia dels barris que s'estan analitzant amb un valor relatiu a la proximitat més elevat, entès com aquella entitat que

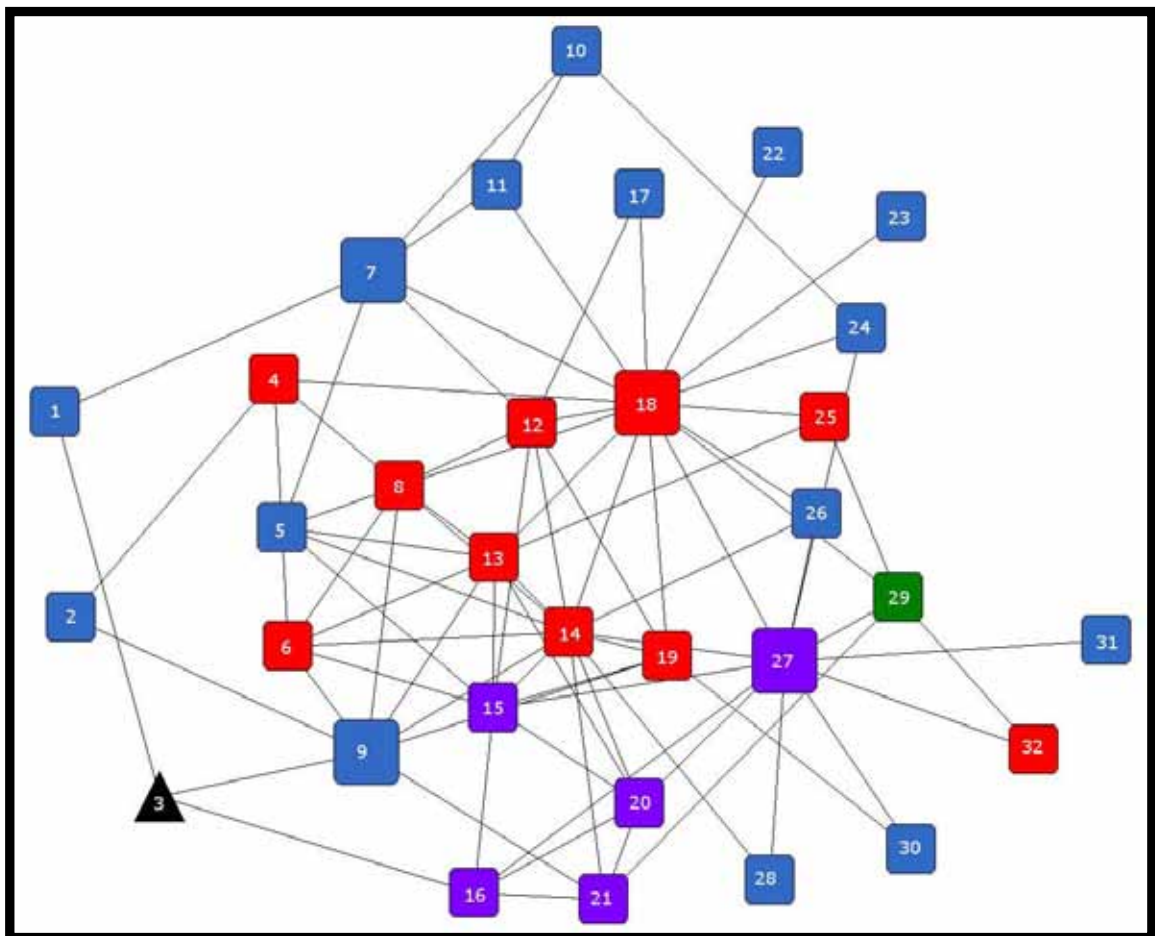
ha de recórrer menys distància per arribar a les demés, és l'Associació de Veïns del Parc Riuclar, seguida de l'Associació de Veïns de La Floresta.

Taula 4.3. Grau de Proximitat a La Floresta i Parc Riuclar

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
FAVT	60,0	58.333
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	<i>63,0</i>	<i>55.556</i>
AV Progressista Torreforta	63,0	55.556
<i>AV La Floresta</i>	<i>65,0</i>	<i>53.846</i>
<i>Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar</i>	<i>67,0</i>	<i>52.239</i>
AV Verge del Pilar i Eixample	69,0	50.725
AV La Granja	69,0	50.725
AV Icomar	70,0	50.000
Col·lectiu de Dones de Torreforta	76,0	46.053
<i>Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar</i>	<i>77,0</i>	<i>45.455</i>

5. Entitats i xarxa d'entitats d'Icomar i Riuclar

Figura 5.1. Xarxa d'entitats d'Icomar i Riuclar

1. Parròquia	17. Associació de Familiars i Malalts d'Alzheimer de Tarragona
2. Llar Club de Jubilats i Pensionistes de La Floresta	18. AV Icomar
3. Ajuntament de Tarragona	19. AV Bonavista
4. AV La Floresta	20. Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar
5. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Torreforta	21. Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar
6. AV Verge del Pilar i Eixample	22. Balhi
7. Centre Social Extremeño	23. Parròquia Santa Tecla
8. AV La Granja	24. Ateneu de Tarragona
9. Llar Municipal de Pensionistes i Jubilats Riuclar – Icomar	25. Federació S.XXI
10. Centro Castellano Leonés	26. Parròquia Sant Josep Obrer de Torreforta
11. Associació Cultural i Folklorica Andalus	27. Col·lectiu de Dones d'Icomar
12. AV Campclar	28. Associació Cultural Islàmica
13. AV Amics del Parc Riuclar	29. Mediterrània CIE
14. AV Progressista de Torreforta	30. Club de Futbol Icomar
15. Col·lectiu de Dones de Torreforta	31. Unió Musical de Tarragona
16. Federació Grup de Dones del Tarragonès	32. AV L'Albada

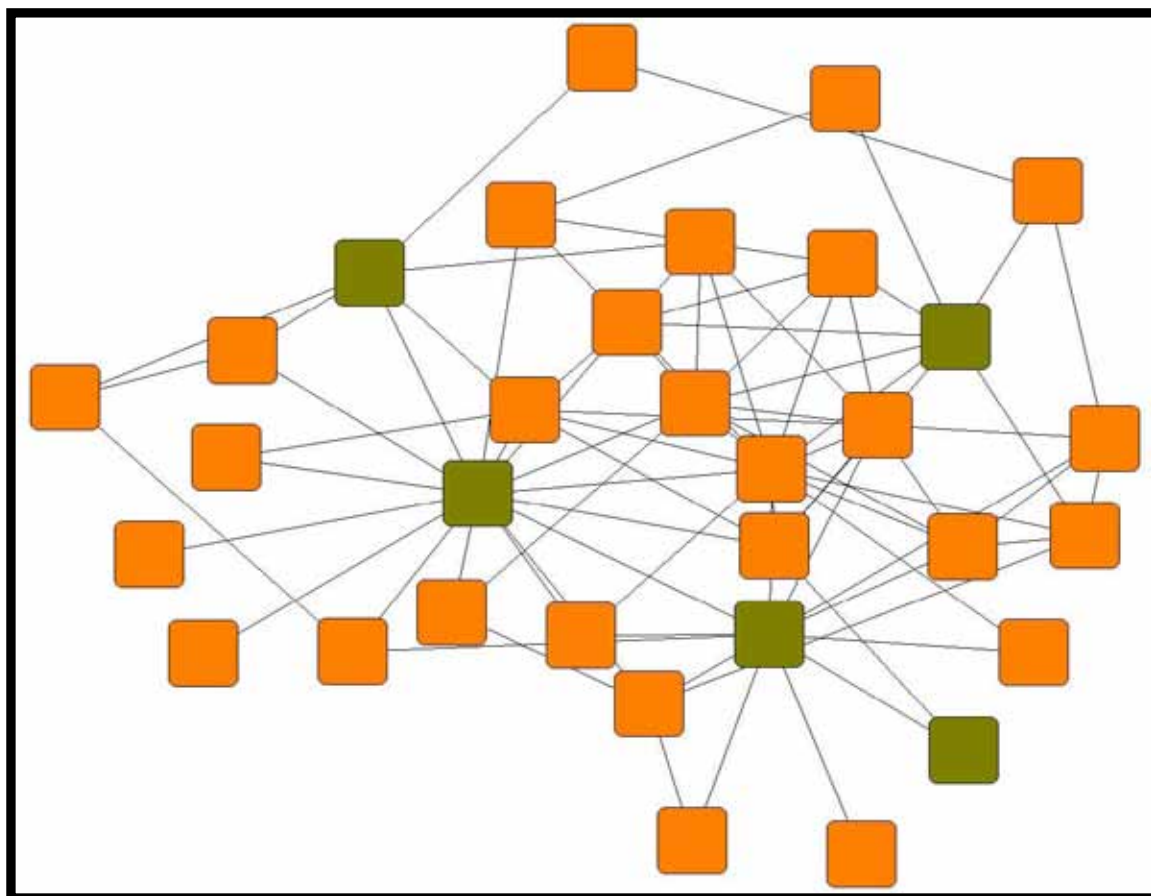
*Descripció de la xarxa d'Icomar i Riuclar*⁴⁶

La xarxa dels barris d'Icomar i Riuclar presenta una distribució densa pel que fa a les relacions entre entitats (16,53%, 164 enllaços de 961 possibles), tot i que la presència d'associacions pròpies del barri és força baixa. L'element més central de la xarxa és l'Associació de Veïns d'Icomar, que presenta una nombrosa xarxa de relacions (16 contactes, 52% de la xarxa) que la permet situar-se en una posició rellevant en el territori, actuant com a enllaç entre el barri i moltes altres entitats de fora del mateix, així com essent una entitat central a nivell intern.

Una altre entitat ben situada en el mapa és el Col·lectiu de Dones d'Icomar (12 relacions), amb un seguit de contactes força divers, altres entitats de dones, associacions de veïns, entitats culturals o ecologistes. En contrast, la Llar de Pensionistes i Jubilats de Riuclar i Icomar presenta un seguit de relacions externes, però sense haver manifestat relació amb altres entitats del barri, quedant, com a resultat d'aquest fet, en una posició allunyada de la centralitat.

D'altra banda, probablement degut a les reduïdes dimensions dels barris i la proximitat a altres barris de la zona de ponent, crida l'atenció el fet que la major part de relacions existents s'orienten cap a fora del barri, essent la xarxa interna del barri menys densa del que es podria esperar.

⁴⁶ Els barris d'Icomar i de Riuclar s'han integrat en una sola agrupació territorial després d'una reflexió al voltant de quina seria la seva millor ubicació amb membres del teixit associatiu de la zona.

Figura 5.2. Grafo de relacions internes i externes dels barris de Riuclar i Icomar⁴⁷

Taula 5.1. Nombre de Relacions d'Icomar i Riuclar

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
AV Icomar	16	51.613
AV Progressista Torreforta	14	45.161
Col·lectiu de Dones d'Icomar	12	38.710
Col·lectiu de Dones de Torreforta	9	29.032
AV Amics del Parc Riu Clar	9	29.032
AV La Granja	8	25.806
Llar Municipal de Pensionistes i jubilats Riu Clar - Icomar	8	25.806
AV Campclar	7	22.581
AV Verge del Pilar i Eixample	6	19.355
Centre Social Extremeño	6	19.355

En relació amb el paper de les entitats com a intermediadores, l'Associació de Veïns d'Icomar presenta uns valors molt superiors a la resta, posant de manifest, en aquest sentit, la seva potencialitat com a enllaç extern-intern del barri. La centralitat de l'entitat es reforça pel fet que, no només disposa d'un nombre de relacions superior a la resta, sinó que aquestes relacions permeten que l'associació de veïns

⁴⁷ En color taronja, les entitats de fora del barri i en color verd les entitats pròpies del barri.

ocupi un paper central en relació a la seva capacitat de vincular entitats que no tenen relació entre sí.

El Col·lectiu de Dones d'Icomar també presenta un valor força elevat, ja que té relació amb algunes entitats diferents, generant un vincle amb la resta del barri que, d'altre manera, no existiria.

Taula 5.2. Grau d'intermediació d'Icomar i Riuclar

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
AV Icomar	173,8	37.377
Col·lectiu de Dones d'Icomar	100,6	21.642
AV Progressista Torreforta	64,0	13.753
Llar Municipal de Pensionistes i jubilats Riu Clar - Icomar	36,4	7.825
Centre Social Extremeño	35,1	7.556
AV Amics del Parc Riu Clar	20,2	4.349
Col·lectiu de Dones de Torreforta	19,3	4.159
AV Bonavista	16,3	3.514
AV Campclar	15,5	3.323
Mediterrània CIE	15,0	3.224

Finalment, pel que fa a la proximitat de les entitats, l'Associació de Veïns d'Icomar apareix com l'entitat que menys distància ha de recórrer per arribar a la resta d'entitats de la xarxa (47 passos són necessaris per assolir tota la xarxa). El Col·lectiu de Dones d'Icomar, per la seva banda, apareix en tercer lloc.

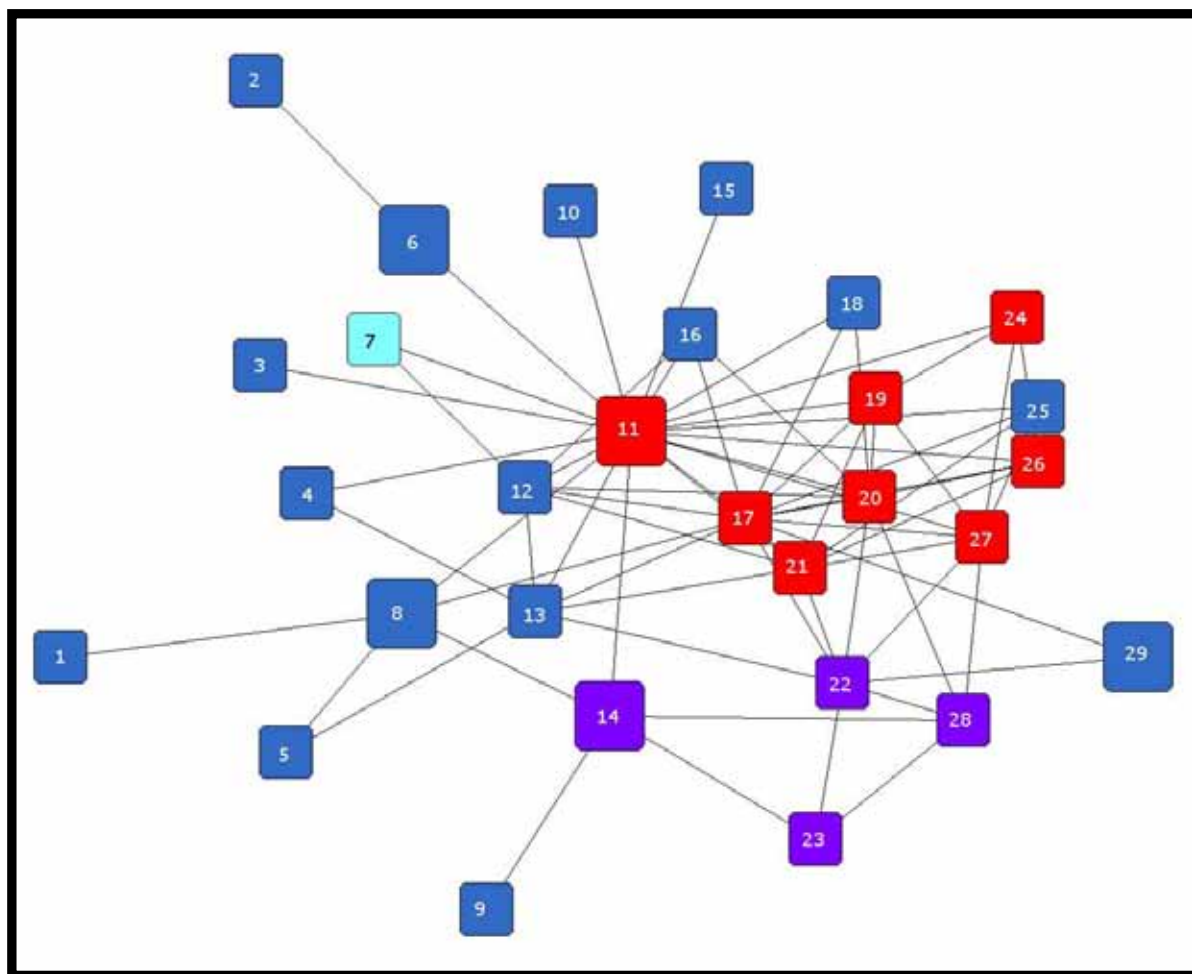
La centralitat d'aquestes dues entitats en el conjunt dels dos barris queda clarament contrastada a partir de les diferents dades referenciades.

Taula 5.3. Grau de Proximitat d'Icomar i Riuclar

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
AV Icomar	47,0	65.957
AV Progressista Torreforta	50,0	62.000
Col·lectiu de Dones d'Icomar	52,0	59.615
AV Amics del Parc Riu Clar	58,0	53.448
Col·lectiu de Dones de Torreforta	59,0	52.542
AV Campclar	59,0	52.542
AV Bonavista	60,0	51.667
AV La Granja	60,0	51.667
Parròquia Sant Josep Obrer de Torreforta	63,0	49.206
Mediterrània CIE	63,0	49.206

6. Entitats i xarxa d'entitats de La Granja

Figura 6.1. Xarxa d'entitats de La Granja

1. Federació d'Associacions del Tarragonès	16. Club Juvenil Ciurana
2. Minyons Escoltes i Guies de Catalunya	17. AV Progressista de Torreforta
3. Club de Futbol de Torreforta	18. Associació de Tercera Edat de Campclar
4. Casa de Andalusia de Tarragona y Provincia	19. FAVT
5. Consell Municipal de Gent Gran	20. AV Campclar
6. AEIG La Salle Torreforta	21. AV Amics del Parc Riuclar
7. Agrupació de Comerciants de Campclar	22. Col·lectiu de Dones de Torreforta
8. Associació de Pensionistes i Jubilats de La Granja	23. Federació Grup de Dones del Tarragonès
9. Associació Catalana de la Lliga Contra en Càncer	24. AV La Floresta
10. Associació Cultural Mos Cantors	25. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes Riuclar Icomar
11. AV La Granja	26. AV Icomar
12. ADT	27. AV Verge del Pilar i Eixample
13. Llar Municipal de Jubilats i Pensionistes de Torreforta	28. Col·lectiu de Dones de la Urbanització Torrenova
14. Col·lectiu de Dones de La Granja	29. AMPA IES Torreforta
15. Escola de Futbol La Granja	

Descripció de la xarxa de La Granja

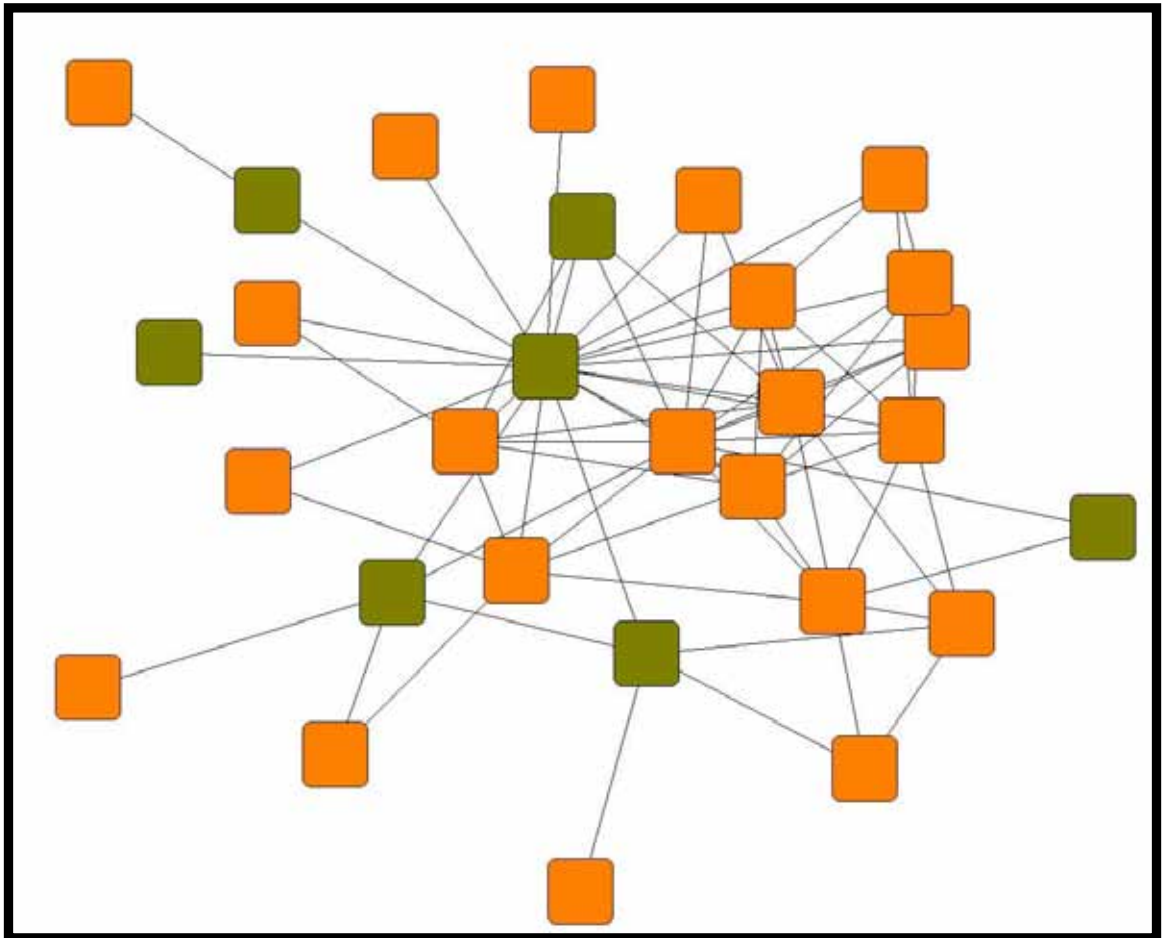
El barri de la Granja presenta una xarxa d'entitats i associacions densa (17,49%, 142 connexions sobre 784 possibles) amb una centralitat molt clarament definida per l'Associació de Veïns de La Granja, que es situa en una posició centrada i molt connectada amb la majoria d'entitats de la xarxa (20 relacions, el que suposa un 71,4% de la xarxa).

El paper de l'Associació de Veïns deixa en un segon pla la resta d'associacions del barri, que queden situades en una posició perifèrica de la xarxa, ocupant, per exemple, les posicions més centrals i properes a l'Associació de Veïns, altres entitats externes al barri amb les que aquesta associació hi té relació, sobretot les entitats que tenen la seva seu al barri de Torreforta.

Si relacionem les entitats en funció de la seva pertinença al barri, podem apreciar com es desenvolupa una distribució que, de manera recurrent, ha anat apareixent en la majoria de les xarxes dels barris de ponent, basada en l'existència d'una xarxa d'entitats externa al barri, amb relació amb l'Associació de Veïns i, alhora, entre sí mateixes, i que complementen les entitats del propi barri i el vinculen amb els barris del seu entorn.

El Col·lectiu de Dones i la Llar de Jubilats i Pensionistes també participen d'aquesta relació interna-externa al barri, tot i que amb una clara orientació cap al seu àmbit de treball o de relació (dones o gent gran, respectivament).

Figura 6.2. Grafo de relacions de l'AAVV La Granja

D'altre banda, la segona entitat del barri en importància segons el nombre de contactes és el Col·lectiu de Dones de La Granja, que presenta uns valors molt més baixos que l'associació de veïns (5 relacions, el que representa un 17,8%) i coincidents amb els que presenta la Llar de Pensionistes i Jubilats de La Granja.

De tota manera, destaca la gran diferència existent entre l'Associació de Veïns i la resta d'entitats, permetent observar, en certa manera, una estructura egocentrada i centralitzada en l'esmentada associació veïnal.

Taula 6.1. Nombre de Relacions de La Granja

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV La Granja</i>	20	71.429
AV Progressista Torreforta	14	50.000
AV Amics del Parc Riu Clar	9	32.143
AV Campclar	9	32.143
AV Verge del Pilar i Eixample	8	28.571
Col·lectiu de Dones de Torreforta	8	28.571
Associació deportiva Torreforta	7	25.000
Llar municipal de jubilats i pensionistes de Torreforta	7	25.000
FAVT	6	21.429
<i>Col·lectiu de Dones de La Granja</i>	5	17.857

Aquesta centralitat de l'Associació de Veïns de La Granja que es representa en la xarxa del barri troba, també, la seva representació en les mesures destinades a entendre el grau d'intermediació de les diferents associacions presents en el territori.

La distància existent entre el valor de l'associació de veïns i la resta d'entitats és molt gran, fruit de la centralitat de l'entitat, però també del fet que moltes de les relacions de l'associació de veïns són exclusivament seves. D'aquesta manera, el paper de representació exterior del barri no està només definit per la pròpia pràctica de l'entitat veïnal, sinó també per la presència d'una xarxa pròpia d'associacions relacionades, diferenciades de les de la resta d'entitats.

Taula 6.2. Grau d'intermediació de La Granja

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV La Granja</i>	210,3	55.635
AV Progressista Torreforta	49,6	13.121
<i>Col·lectiu de Dones de La Granja</i>	43,5	11.519
<i>Associació de Pensionistes i jubilats de la Granja</i>	38,9	10.300
<i>Grup Escolta La Salle Torreforta</i>	27,0	7.143
Llar municipal de jubilats i pensionistes de Torreforta	20,3	5.376
Col·lectiu de Dones de Torreforta	18,4	4.873
AV Campclar	15,6	4.116
AV Verge del Pilar i Eixample	11,7	3.103
AV Amics del Parc Riu Clar	7,5	1.988

Finalment, l'Associació de Veïns de La Granja és l'entitat més propera de la xarxa (amb 36 passos pot arribar a totes les entitats de la xarxa), mentre que l'Associació de Pensionistes i Jubilats (52 passos) i el Col·lectiu de Dones (53 passos) estan més allunyats. De tota manera,

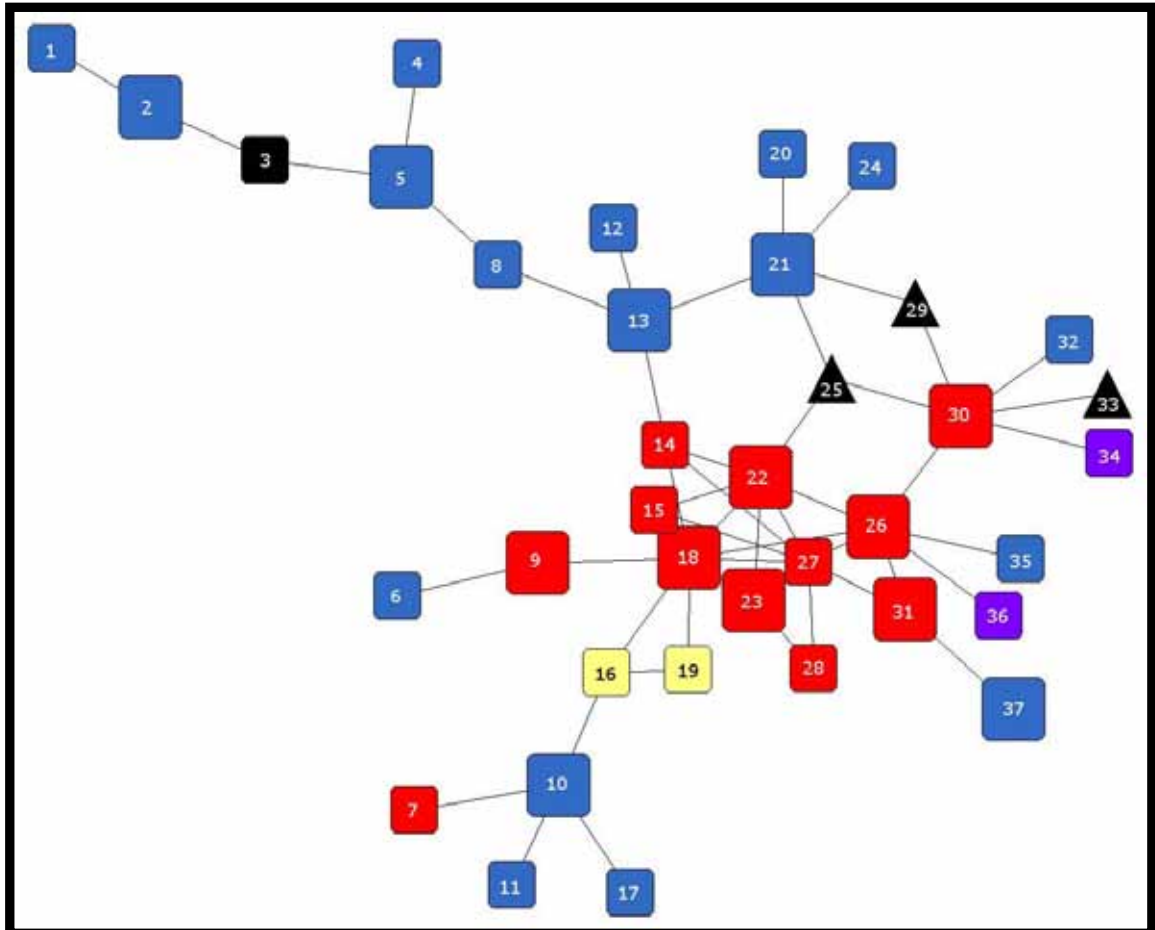
els valors obtinguts, en general, són força baixos, fruit de la densitat de la xarxa, que fa que siguin necessaris menys passos per assolir les entitats.

Taula 6.3. Grau de Proximitat de La Granja

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV La Granja</i>	36,0	77.778
<i>AV Progressista Torreforta</i>	44,0	63.636
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	50,0	56.000
<i>AV Campclar</i>	51,0	54.902
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	52,0	53.846
<i>Associació de Pensionistes i jubilats de la Granja</i>	52,0	53.846
<i>Llar municipal de jubilats i pensionistes de Torreforta</i>	52,0	53.846
<i>Associación deportiva Torreforta</i>	53,0	52.830
<i>Col·lectiu de Dones de La Granja</i>	53,0	52.830
<i>FAVT</i>	55,0	50.909

7. Entitats i xarxa d'entitats de Llevant

Figura 7.1. Xarxa d'entitats de Llevant

1. Congregacions Religioses de Catalunya	20. Federació Catalana de Vela
2. Padres Rogacionistas del Corazón de Jesus	21. Club de Vela Platja Llarga
3. Arquebisbat de Tarragona	22. AV Entrepins
4. Egueiro	23. AV L'Escorpí
5. Amics del Llorito	24. Reial Club Nàutic de Tarragona
6. Parròquia de Monnars	25. Ajuntament de Tarragona
7. AV Bonavista	26. AV La Mora – Tamarit
8. Gimnàstic de Tarragona	27. Federació de Veïns de Llevant
9. AV Monnars	28. Federació S. XXI
10. Club Esportiu Tortuga Tot Terreny	29. Diputació de Tarragona
11. Associació de Sant Isidre	30. AV Tarragona Llevant
12. Federació Catalana de Tennis	31. AV de Ferran
13. Club de Tennis Tarragona	32. Museu Arqueològic
14. AV Cala Romana	33. Generalitat de Catalunya
15. AV Boscos de Tarragona	34. Dones de la Casa del Mar
16. PSC	35. Club Cala Tamarit
17. Associació de Forestals de Tarragona	36. Col·lectiu de Dones de La Mora
18. AV Solimar	37. Associació Sociocultural Les Gàrgoles
19. ERC	

Descripció de la Xarxa de Llevant

La xarxa de Llevant presenta una distribució molt poc densa (7.5%, 100 relacions sobre 1296 possibles), i caracteritzada per la important dispersió dels seus components. La centralitat de la xarxa està ocupada per les associacions de veïns, que estan força relacionades entre elles i amb la Federació de Veïns de Llevant. A partir d'aquest grup d'associacions es desprenen un seguit de branques o agrupacions d'entitats poc relacionades amb el centre i, generalment, poc relacionades entre elles.

Aquesta distribució és molt simptomàtica respecte de la forma de relació dels barris de Llevant, caracteritzats per tenir un baix nombre d'entitats⁴⁸, amb un predomini clar de les associacions de veïns (que són les úniques que es relacionen entre elles i intenten donar una unitat a la forma d'acció dels diferents nuclis que configuren la zona de Llevant), mentre que la resta d'entitats de la zona no presenten cap interrelació, i es vinculen de manera generalitzada amb entitats del centre de la ciutat. A diferència dels barris de ponent, l'activitat de les entitats s'orienta cap a la ciutat i no tant cap a l'estructuració interna dels diferents nuclis de Llevant. En aquest mateix sentit, crida l'atenció l'absència d'algunes entitats que apareixen de manera recurrent en els barris de ponent, com pot ser la presència de grups de dones o de gent gran vinculats a cada entitat veïnal.

Per contra, podem trobar altres tipologies d'entitat que, per motius geogràfics es troben situades a la zona, però que tenen el seu àmbit de treball en la ciutat, allunyant-se de les pròpies dinàmiques de barri o de zona, com poden ser el club de Tennis Tarragona, el Club de Vela de la platja Llarga o les entitats vinculades al Llorito.

⁴⁸ Cal pensar que la zona de Llevant agrupa un espai geogràfic molt ampli i divers, de manera que les 37 entitats que apareixen a la xarxa resulten un nombre molt reduït d'entitats, en comparació amb la quantitat d'entitats presents als barris de ponent.

El teixit associatiu de llevant, doncs, presenta singularitats molt destacades respecte del teixit d'altres zones o barris de la ciutat, tant pel que fa a la pròpia distribució interna com a les relacions externes.

Les entitats que disposen de més contactes són l'Associació de Veïns Solimar i la Federació d'Associacions de Veïns de Llevant (8 contactes cadascuna, el que suposa un 22,2% de la xarxa), seguides per les associacions de veïns de La Mora – Tamarit i Entrepins (amb 7 contactes cadascuna, 19,4% de la xarxa). Resulta interessant comprovar com totes les entitats que apareixen entre les 10 entitats amb un major nombre de relacions són de la pròpia zona, el que ajuda a entendre la singularitat de la zona, en comparació amb la zona de ponent.

Taula 7.1. Nombre de Relacions de Llevant

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Solimar</i>	8	22.222
<i>Federació de veïns de Llevant</i>	8	22.222
<i>AV La Mora-Tamarit</i>	7	19.444
<i>AV Entrepins</i>	7	19.444
<i>AV Tarragona llevant</i>	6	16.667
<i>Club de Vela Platja Llarga</i>	5	13.889
<i>AV l'Escorpí</i>	4	11.111
<i>Club de Tennis Tarragona</i>	4	11.111
<i>Club Esportiu Tortuga Tot Terreny</i>	4	11.111
<i>AV Cala Romana</i>	4	11.111

En relació amb el paper de les entitats com a intermediadores entre les entitats de la xarxa, adquireixen més protagonisme aquelles entitats que vinculen el nucli central de la xarxa (el que formen les entitats veïnals de la zona) amb les altres entitats (les branques que pegen del nucli).

Així s'explica, per exemple, l'important paper que juga l'Associació de Veïns Solimar i, sobretot, el club de Tennis Tarragona, que són les entitats que obtenen uns valors més elevats.

Taula 7.2. Grau d'intermediació de Llevant

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Solimar</i>	251,2	39.873
<i>Club de Tennis Tarragona</i>	230,2	36.540
<i>AV Cala Romana</i>	169,2	26.857
<i>AV La Mora-Tamarit</i>	161,0	25.561
<i>Gimnàstic de Tarragona</i>	155,0	24.603
<i>AV Tarragona llevant</i>	131,3	20.839
<i>Amics del llorito</i>	131,0	20.794
<i>Partit dels Socialistes de Catalunya</i>	128,0	20.317
<i>Club de Vela Platja Llarga</i>	119,3	18.934
<i>Club Esportiu Tortuga Tot Terreny</i>	102,0	16.190

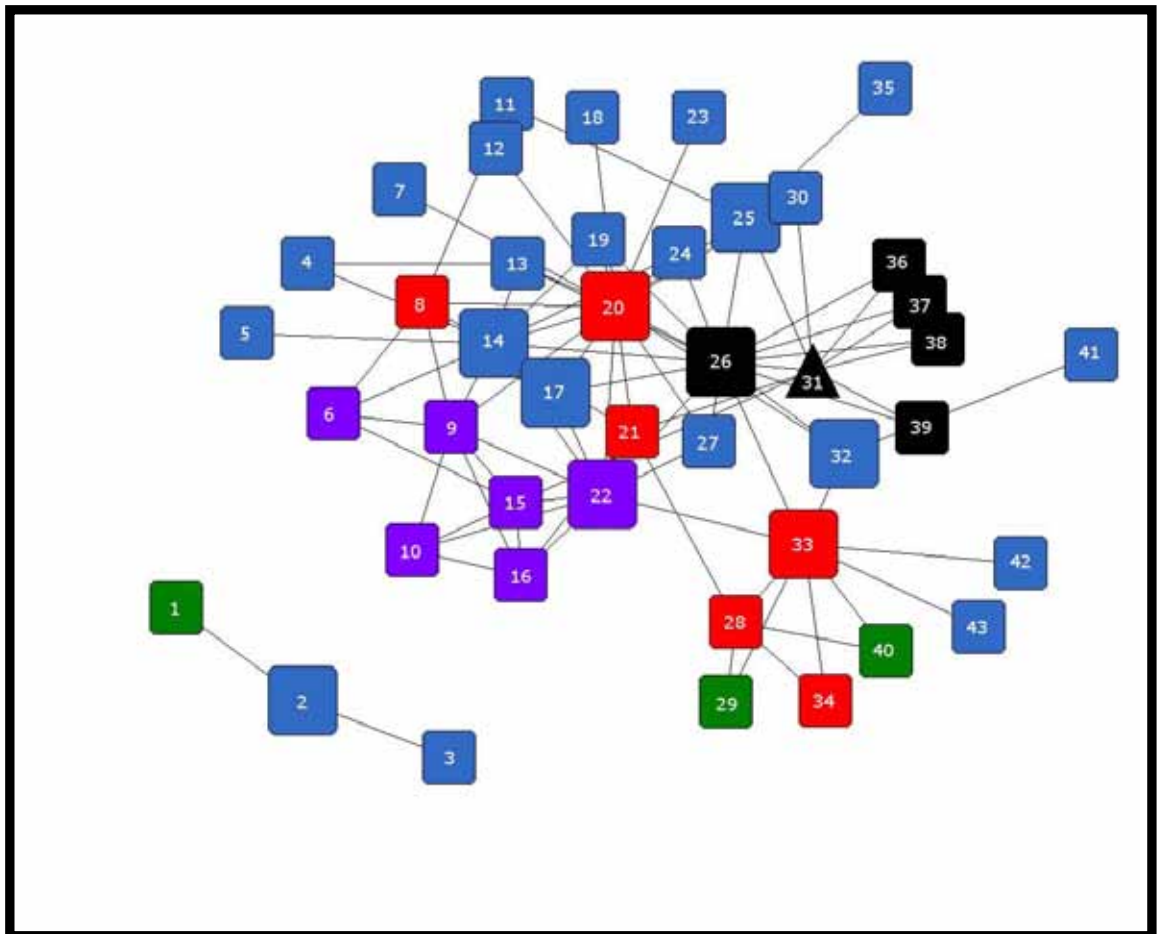
En darrer lloc, en relació a la proximitat, podem apreciar com les cinc entitats que apareixen amb valors més elevats són entitats que formen part del nucli central d'entitats de la xarxa, encapçalades per l'Associació de Veïns Solimar i Entrepins.

Taula 7.3. Grau de Proximitat de Llevant

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV Solimar</i>	96,0	37.500
<i>AV Entrepins</i>	99,0	36.364
<i>Federació de veïns de Llevant</i>	100,0	36.000
<i>AV Cala Romana</i>	101,0	35.644
<i>AV La Mora-Tamarit</i>	105,0	34.286
<i>Club de Tennis Tarragona</i>	109,0	33.028
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	110,0	32.727
<i>AV Tarragona llevant</i>	116,0	31.034
<i>AV l'Escorpí</i>	120,0	30.000
<i>Club de Vela Platja Llarga</i>	122,0	29.508

8. Entitats i xarxa d'entitats de Sant Salvador

Figura 8.1. Xarxa d'entitats de Sant Salvador

1. Associació Mediambiental La Sínia	23. Associació Cultural de Capoeira de Tarragona
2. Aurora Centre d'Educació Especial	24. Aerodance
3. Federació Catalana de Familiars Afectats per Malalties Mentals – FECAFAMM	25. Tarragona Handbol Club
4. Associació Cultural i Folklòrica Andalusà	26. Centre Cívic de Sant Salvador
5. Absents	27. Asociación Amigos de Andalucía
6. Col·lectiu de Dones de l'Urbanització Torrenova	28. Federació S. XXI
7. Disc 45	29. L'Escrucó
8. AV Verge del Pilar i Eixample	30. Club Municipal de Pensionistes de la Tercera Edat
9. Col·lectiu de Dones de Torreforta	31. Ajuntament de Tarragona
10. Col·lectiu de Dones del Casc Antic	32. Unió Esportiva de Sant Salvador
11. Club Maginet	33. AV de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon
12. La Baldufa	34. AV Verge del Carme
13. Casa de Andalucía de Tarragona y Provincia	35. Federació Catalana d'Handbol
14. Grup d'Amics del Teatre Joan Miracle	36. Centre Cívic Bonavista
15. Federació Grup de Dones del Tarragonès	37. Centre Cívic Sant Pere i Sant Pau
16. Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar	38. Centre Cívic Torreforta
17. Associació de Gent Gran de Sant Salvador	39. Centre Cívic Part Alta
18. Centre d'Atenció Especialitzada per a Grans Disminuïts Físics de Sant Salvador	40. Mediterrània CIE
19. Grup Pipol	41. Federació Catalana de Futbol
20. AV de Sant Salvador i Sant Ramon	42. Associació Cultural Islàmica
21. FAVT	43. Teatre Sant Salvador
22. Col·lectiu de Dones de Sant Salvador	

Descripció de la xarxa de Sant Salvador

La xarxa del barri de Sant Salvador presenta una distribució relativament densa (9,6%, 174 enllaços sobre 1764 possibles), on la centralitat està compartida per l'Associació de Veïns de Sant Salvador i Sant Ramon i el Centre Cívic de Sant Salvador. Aquestes dues entitats, a banda d'ocupar l'espai central de la xarxa, són les que tenen més enllaços amb la resta d'entitats (18 l'Associació de Veïns i 16 el Centre Cívic).

A nivell quantitatiu es pot apreciar una incidència desigual de les dues associacions de veïns presents al barri. En primer lloc, l'Associació de Veïns de Sant Salvador presenta una xarxa de contactes més nombrosa i orientada cap a l'interior del barri (13 de les 18 entitats amb les que esmenta tenir relació són del propi barri), vinculant-se a les nombroses agrupacions culturals i d'oci presents al barri. Pel que fa a les relacions externes al barri, l'associació de veïns es vincula al teixit veïnal i a entitats culturals i de gènere.

En segon lloc, l'Associació de Veïns de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon presenta una xarxa de relacions més reduïda i caracteritzada pel predomini de les entitats externes al barri. A nivell intern, les relacions es desenvolupen a nivell cultural i esportiu, mentre que a nivell extern, a nivell veïnal i amb entitats vinculades amb el medi ambient o la immigració.

Aquesta diferència està en relació amb les possibles dinàmiques que es desenvolupen al barri en relació amb la competència entre les associacions de veïns pel control de les dinàmiques internes i la representació externa de Sant Salvador i Sant Ramon. Coexisteixen, en resum, una associació veïnal tradicional, amb una xarxa d'associacions del barri (gent gran, teatre, dones, oci,...) i una projecció externa que la vincula amb la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona i altres entitats dels barris de ponent, amb una associació veïnal més nova, que disposa d'una menor projecció interna (dones, teatre i esport), mentre que a nivell exterior es vincula amb la Federació

d'Associacions de Veïns Segle XXI (compartint-ne la presidència) i altres entitats d'abast municipal.

Figura 8.2. Grafo de relacions de l'AV Sant Salvador i Sant Ramon⁴⁹

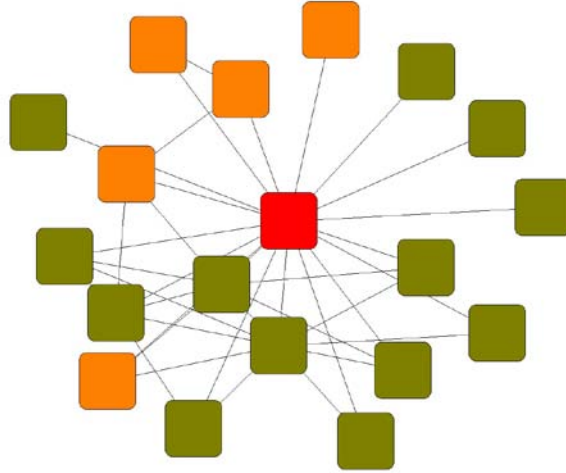
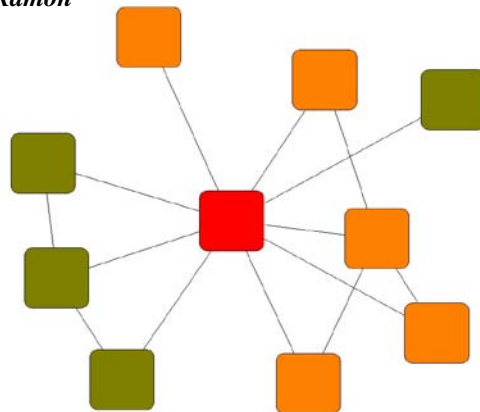

Figura 8.3. Grafo de relacions de l'AV de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon⁵⁰

D'altre banda, el barri presenta una nombrosa xarxa d'entitats de caire cultural o vinculades al suport a col·lectius concrets, que, si bé no presenten valors en relació al nombre de connexions disponibles particularment elevats, diversifiquen la xarxa del barri. Cal, també, constatar l'existència d'una petita xarxa centralitzada pel Centre d'Educació Especial Aurora, que té un funcionament completament al marge de la vida associativa del barri i no té relació directa amb la xarxa principal.

⁴⁹ En color taronja, les entitats de fora del barri, en color verd les entitats pròpies del barri.

⁵⁰ En color taronja, les entitats de fora del barri, en color verd les entitats pròpies del barri.

Taula 8.1. Nombre de Relacions de Llevant

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Sant Salvador i Sant Ramón</i>	18	42.857
<i>Centre Cívic Sant Salvador</i>	16	38.095
<i>Grup Amics del Teatre Joan Miracle</i>	11	26.190
<i>Col·lectiu de Dones de Sant Salvador</i>	10	23.810
Ajuntament de Tarragona	9	21.429
<i>AV de la ciutat de Tarragona de Sant Ramon i Sant Salvador</i>	9	21.429
Col·lectiu de Dones de Torreforta	8	19.048
Federació Grup de dones del Tarragonès	6	14.286
FAVT	5	11.905
Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar	5	11.905

En relació amb el grau d'intermediació de les entitats del barri, les entitats abans esmentades es posicionen de manera lleugerament diferent. Si bé les valoracions més elevades s'obtenen per part de l'Associació de Veïns de Sant Salvador i Sant Ramon i el Centre Cívic, el fet que l'Associació de Veïns de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon aporti una sèrie de contactes nous a la xarxa, fa que s'elevi fins a la tercera posició.

De tota manera, aquestes dades mostren l'existència de dues xarxes diferenciades al barri, una centralitzada per l'Associació de Veïns de Sant Salvador i Sant Ramon i una altre que té com a eix l'Associació de Veïns de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon, amb entitats o institucions que les vinculen, com poden ser el Centre Cívic o el Col·lectiu de Dones de Sant Salvador.

Taula 8.2. Grau d'intermediació de Llevant

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Sant Salvador i Sant Ramón</i>	250,6	29.102
<i>Centre Cívic Sant Salvador</i>	227,5	26.417
<i>AV de la ciutat de Tarragona de Sant Ramon i Sant Salvador</i>	174,1	20.225
<i>Col·lectiu de Dones de Sant Salvador</i>	91,3	10.609
<i>Grup Amics del Teatre Joan Miracle</i>	85,8	9.962
<i>Tarragona Handbol Club</i>	59,7	6.936
<i>Unió Esportiva Sant Salvador</i>	48,6	5.645
Ajuntament de Tarragona	47,4	5.505
FAVT	43,7	5.070
Col·lectiu de Dones de Torreforta	28,7	3.337

L'existència d'aquesta doble xarxa de barri incideix sobre la proximitat de les entitats, en tant que aquelles que juguen un paper d'intermediació entre ambdues xarxes, veuen reforçada la seva posició i necessiten menys passos per assolir la resta d'entitats. En

aquest sentit, tant el Centre Cívic com el Col·lectiu de Dones obtenen uns resultats força superiors als que es podrien esperar.

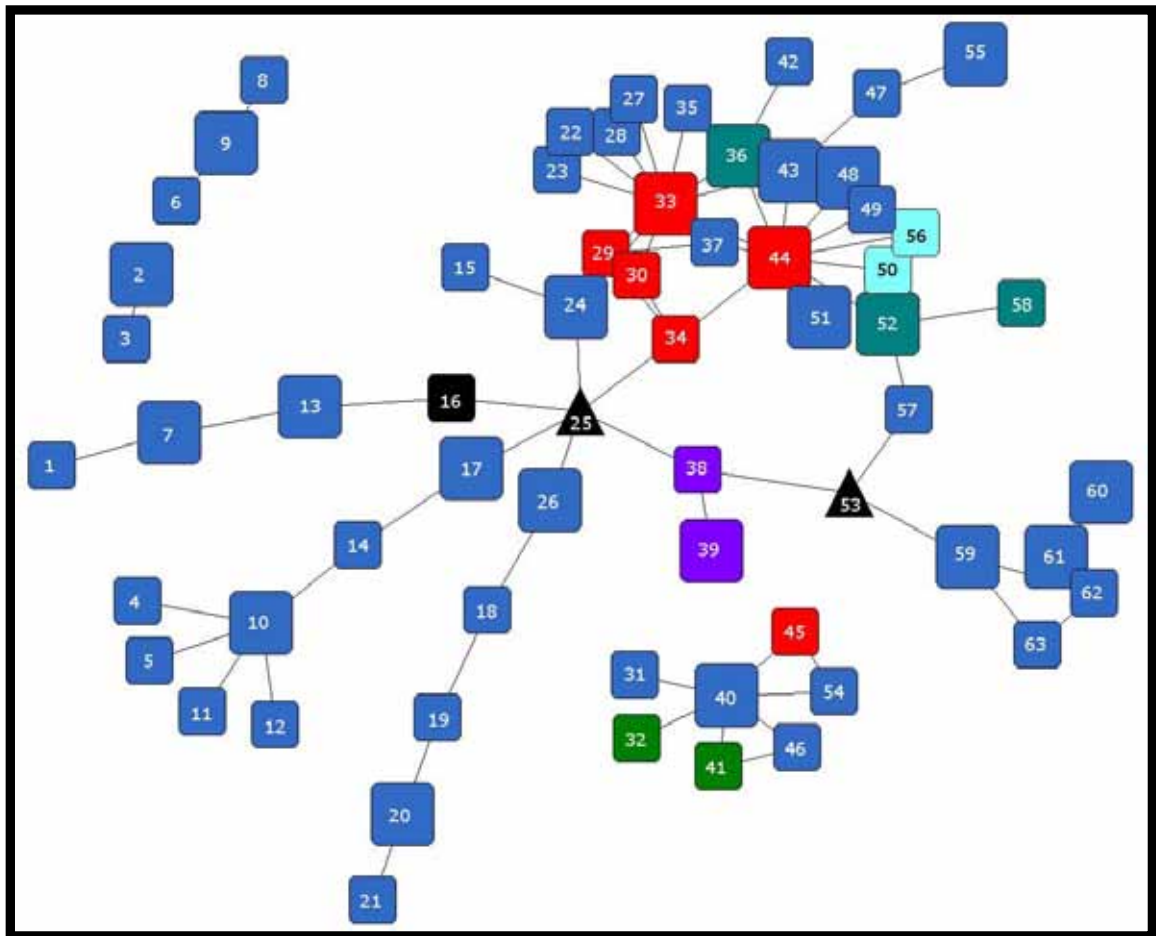
Les associacions de veïns, per la seva banda, no son tan properes al conjunt de la xarxa com es podria suposar, ja que les entitats que es vinculen a una determinada associació queden molt allunyades de l'altre, i a l'inrevés.

Taula 8.3. Grau de Proximitat de Llevant

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>Centre Cívic Sant Salvador</i>	191,0	21.990
<i>AV Sant Salvador i Sant Ramón</i>	194,0	21.649
<i>Col·lectiu de Dones de Sant Salvador</i>	200,0	21.000
<i>Grup Amics del Teatre Joan Miracle</i>	205,0	20.488
FAVT	208,0	20.192
<i>AV de la ciutat de Tarragona de Sant Ramon i Sant Salvador</i>	209,0	20.096
Ajuntament de Tarragona	210,0	20.000
<i>Unió Esportiva Sant Salvador</i>	211,0	19.905
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	211,0	19.905
<i>Associació de Gent Gran de Sant Salvador</i>	212,0	19.811

9. Entitats i xarxa d'entitats de Sant Pere i Sant Pau

Figura 9.1. Xarxa d'entitats de Sant Pere i Sant Pau

1. Llar Club de Pensionistes i Jubilats de Bonavista	23. Associació Cultural Mos Cantors
2. Cor de Cambra Kesse	24. Escola de Futbol Sant Pere i Sant Pau
3. Banda Municipal de Música	25. Ajuntament de Tarragona
4. Fundació "La Casa de Koko"	26. Centre Esportiu Kalos
5. Associació de Rehabilitació del Minusvàlid - AREMI	27. Casa de Andalusia de Tarragona y Provincia
6. Confederación Coordinadora Estatal de minusválidos Físicos – COCEMFE	28. Associació Cultural i Folklorica Andalusia
7. Associació de Gent Gran de Sant Pere i Sant Pau	29. AV Verge del Pilar i Eixample
8. Federació Espanyola de Malalties Estranyes – FEDER	30. Federació S.XXI
9. Associació d'Ajuda als Afectats de Cardiopaties Infantils de Catalunya	31. Federació Excursionista de Catalunya – FEC
10. Associació Provincial de Paralisi Cerebral "La Muntanyeta"	32. Salvem la Platja Llargà
11. Associació Tàrraco Minusvàlids	33. AV Sant Pere i Sant Pau
12. Confederació Espanyola de Federacions i Associacions d'Atenció a Persones amb Paràlisi i Afins – ASPACE	34. FAVT
13. Llar Municipal de Jubilats de Sant Pere i Sant Pau	35. Associació de Familiars i Malalts d'Alzheimer de Tarragona
14. Tercania – Teràpies Canines	36. AMPA CEIP Sant Pere i Sant Pau
15. Federació Catalana de Futbol	37. Club Maginet
16. Consell Municipal de la Gent Gran	38. Federació Grup de Dones del Tarragonès
17. Associació Protectora d'Animals i Plantes	39. Esplai de la Dona de Sant Pere i Sant Pau
18. Patronat Municipal d'Esports	40. AEIG Fent Camí
19. Club Esportiu Tarragona Fondistes	41. Depana
20. Club Esportiu l'Esquadra	42. Associació Cultural i Recreativa Sant Pere i Sant Pau
21. Agrupació de Bombers	43. Colla Castellera Sant Pere i Sant Pau
22. Vespa Club Tarragona	44. La Unió – AV Zona Nord
	45. AV Part Alta
	46. AEIG Xaloc
	47. Gimnàstic de Tarragona
	48. Club de Voley Sant Pere i Sant Pau
	49. Gegants de Sant Pere i Sant Pau
	50. Unió de Botiguers de Sant Pere i Sant Pau
	51. Unió Esportiva Sant Pere i Sant Pau
	52. AMPA CEIP Marcel·lí Domingo
	53. Consell Comarcal
	54. Centre Sociocultural de la Part Alta
	55. Penya Gladiadors del Gimnàstic de Tarragona
	56. Associació de Comerciants La Via T
	57. Consell Esportiu del Tarragonès

- 58. Federació d'AMPES de Catalunya
- 59. Associació de Bàsquet La Salle
- 60. Associació de Taekwondo La Salle
- 61. Club de Judo Vital Sport
- 62. Federació Catalana de Bàsquet
- 63. CBT

Descripció de la Xarxa de Sant Pere i Sant Pau

La xarxa obtinguda a Sant Pere i Sant Pau presenta una estructura molt particular i clarament diferenciada de la resta de barris analitzats. En primer lloc, cal destacar que es tracta d'una xarxa força nombrosa (62 entitats) i poc densa en el seu conjunt (3,74%, 146 enllaços de 3844 possibles). Aquesta baixa densitat comporta que hi puguem trobar fins a quatre grups d'entitats sense vinculació amb la xarxa principal⁵¹, i que la pròpia forma de la xarxa principal depengui del paper intermediador de l'Ajuntament, en tant que enllaça diferents branques de la xarxa.

En aquesta xarxa, podem identificar diferents dinàmiques de funcionament. En primer lloc, destaca l'existència d'una agrupació d'entitats "de barri" al voltant de les dues associacions de veïns (AV de Sant Pere i Sant Pau i La Unió – AV Zona Nord) que segueix la dinàmica de funcionament de les xarxes dels diferents barris analitzats.

En aquesta vessant de la xarxa que està vinculada a les associacions de veïns, les diferents entitats es posicionen al voltant d'aquestes dues associacions, que agafen un paper central en el barri. La dinàmica de funcionament és similar a la de la resta de barris analitzats, en tant que la xarxa que és dibuixa és menys nombrosa però més densa i compacta, i, en ella, les dues associacions de veïns tenen un paper d'intermediació entre les dinàmiques internes i externes del barri, vinculant-se tant amb entitats internes i externes al mateix. En aquest sentit, si bé l'Associació de Veïns La Unió disposa

⁵¹ Formats per les entitats 2-3, 6-8-9, 31-32-40-41-45-46-54 i 60-61

d'un nombre menor de relacions (11), aquestes tenen una orientació majoritàriament interna (8 d'aquestes connexions es donen amb entitats del propi barri), mentre que l'Associació de Veïns de Sant Pere i Sant Pau manifesta unes relacions lleugerament més nombroses (12), però que tenen una major incidència externa que no pas interna (8 de les relacions esmentades es donen amb entitats externes al barri)

Figura 9.2. Grafo de relacions de l'La Unió – AV Zona Nord⁵²

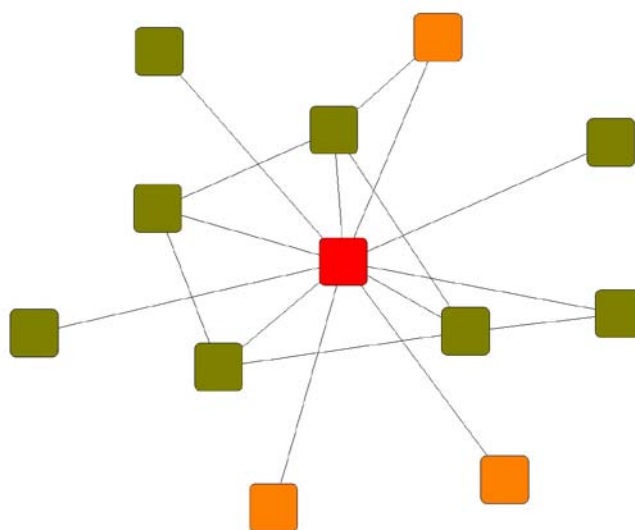
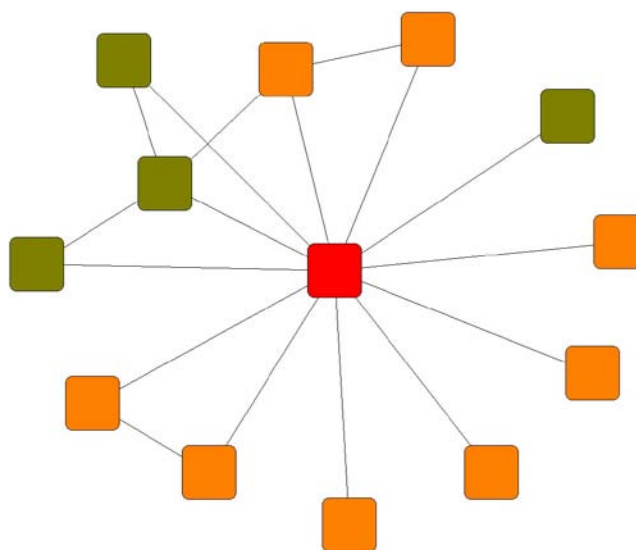

Figura 9.3. Grafo de relacions de l'AV Sant Pere i Sant Pau

⁵² En color taronja, les entitats de fora del barri, en color verd les entitats pròpies del barri.

En segon lloc, podem apreciar l'existència d'una xarxa secundària que agrupa en forma de tentacles o agrupacions aïllades una sèrie d'entitats que, generalment, no desenvolupen una tasca que es pugui identificar clarament amb una dinàmica de barri sinó que es vinculen a una dinàmica pròpia de ciutat. En aquest sentit, el fet que geogràficament el barri de Sant Pere i Sant Pau estigui sigui cop més proper al centre de la ciutat pot afavorir la creació d'entitats més properes a la ciutat que al barri, amb unes característiques de funcionament i relació molt diferents a les entitats tradicionals de barri, de manera que la proximitat física pugui comportar, també, una major proximitat social. Per exemple, les entitats vinculades a l'esport, al suport o defensa dels interessos de malalts o els seus familiars o les entitats que es relacionen amb l'escola La Salle presenten un àmbit de treball superior al del barri i, per tant, la seva vinculació amb les entitats tradicionals del mateix, és menor.

Pel que fa al nombre de relacions, les associacions de veïns obtenen uns valors molt superiors a la resta d'entitats del barri (AV Sant Pere i Sant Pau, 12 relacions; La Unió – AV Zona Nord, 11 relacions), assolint unes xarxes que gairebé arriben al 20% del total. L'Ajuntament de Tarragona apareix com el tercer element de la xarxa amb un nombre major d'entitats, juntament amb l'AEIG Fent Camí, que, curiosament, és una de les entitats que queden al marge de la xarxa principal. En relació amb el que s'ha comentat anteriorment respecte de la dualitat de xarxes (barri-ciutat), el fet de no estar connectat amb la xarxa del barri no implica un baix nombre de relacions o una situació de desconexió respecte de la xarxa del municipi.

Taula 9.1. Nombre de Relacions de Sant Pere i Sant Pau

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
AV Sant Pere i Sant Pau	12	19.355
La Unió - AV Zona Nord	11	17.742
Ajuntament de Tarragona	6	9.677
Agrupament escolta i guia Fent Camí	6	9.677
Colla castellera de Sant Pere i Sant Pau	5	8.065
Associació provincial de Paràlisi Cerebral "La Muntanyeta" APPC	5	8.065
AMPA CEIP Sant Pere i Sant Pau	4	6.452
FAVT	4	6.452
AV Verge del Pilar i Eixample	3	4.839
Federació Grup de dones del Tarragonès	3	4.839

L'estructura relacional anteriorment comentada incideix directament en el fet que les dades referents al nombre de relacions siguin molt diferents de les que s'obtenen en analitzar la seva capacitat d'intermediació. El paper de l'Ajuntament de Tarragona com a connector de les diferents xarxes del barri es veu reflectit en aquesta taula, obtenint un resultat molt elevat en comparació a la resta d'entitats.

Les associacions de veïns, per la seva banda, veuen reduïda la seva capacitat d'intermediació a la part de la xarxa sobre la que tenen incidència, quedant el seu paper reduït a aquesta vessant de la xarxa.

Taula 9.2. Grau d'Intermediació de Sant Pere i Sant Pau

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
Ajuntament de Tarragona	676,0	35.748
La Unió - AV Zona Nord	391,5	20.704
AV Sant Pere i Sant Pau	335,2	17.725
FAVT	261,5	13.830
Associació protectora d'animals i plantes	252,0	13.326
Escola de futbol Sant Pere i Sant Pau	226,8	11.995
Tercania - Teràpies caninas	215,0	11.370
Associació provincial de Paràlisi Cerebral "La Muntanyeta" APPC	182,0	9.625
Centre Esportiu Kalos	176,0	9.307
Federació Grup de dones del Tarragonès	165,0	8.726

Aquesta mateixa situació respecte de la dualitat de la xarxa queda reflectida en analitzar la proximitat de les entitats respecte del conjunt, en que les entitats amb més relacions no apareixen com les més properes. Les dues entitats més properes són entitats externes al barri, però que teixeixen un enllaç entre les dues parts de la xarxa del

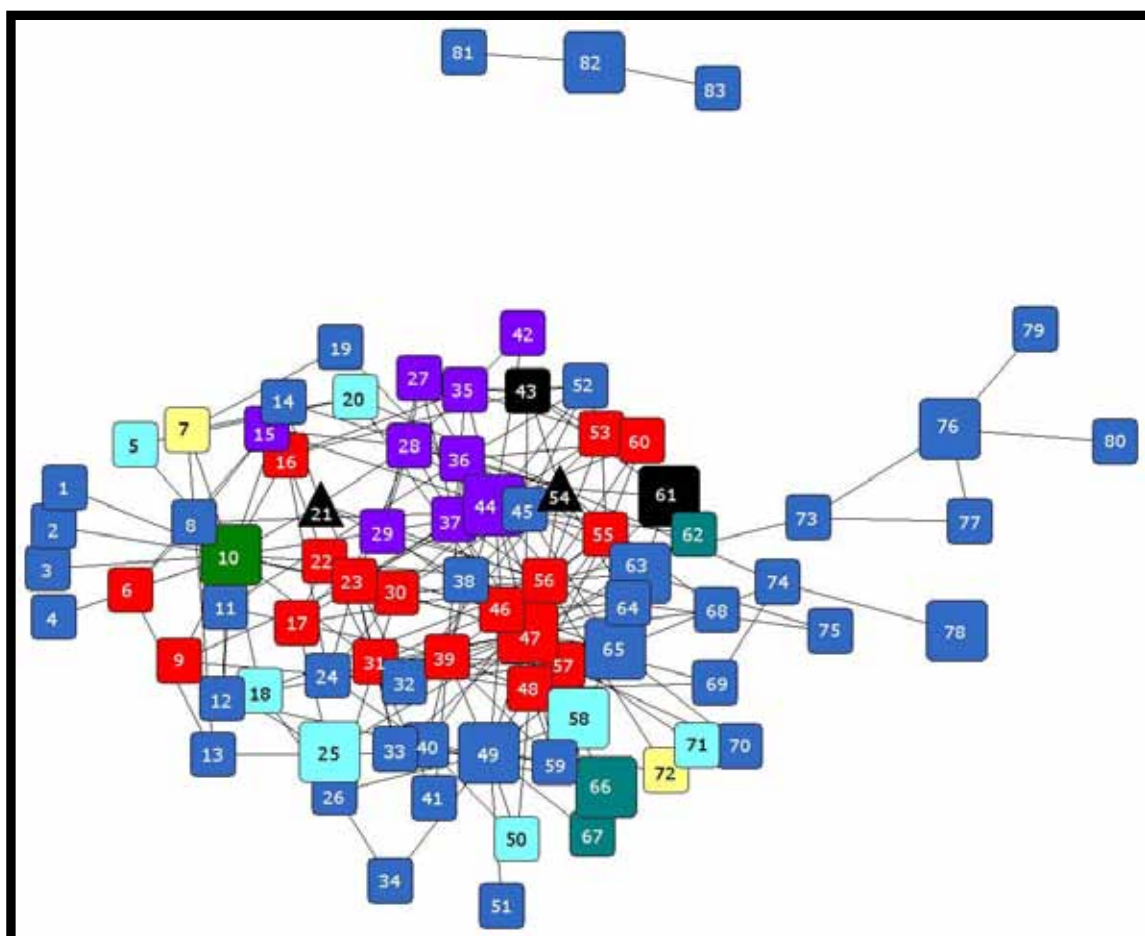
barri, alhora que estan unides entre sí, com són l'Ajuntament de Tarragona i la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona.

Taula 9.3. Grau de Proximitat de Sant Pere i Sant Pau

	Proximitat	% Res màxim possible
Ajuntament de Tarragona	1.019,0	6.084
FAVT	1.027,0	6.037
<i>La Unió - AV Zona Nord</i>	<i>1.028,0</i>	<i>6.031</i>
<i>Escola de futbol Sant Pere i Sant Pau</i>	<i>1.030,0</i>	<i>6.019</i>
<i>AV Sant Pere i Sant Pau</i>	<i>1.032,0</i>	<i>6.008</i>
Federació Grup de dones del Tarragonès	1.052,0	5.894
AV Verge del Pilar i Eixample	1.053,0	5.888
Federació S. XXI	1.054,0	5.882
<i>Associació protectora d'animals i plantes</i>	<i>1.054,0</i>	<i>5.882</i>
<i>Centre Esportiu Kalos</i>	<i>1.058,0</i>	<i>5.860</i>

10. Entitats i xarxa d'entitats de Torreforta

Figura 10.1. Xarxa d'entitats de Torreforta

1. Coordinadora d'Entitats del Camp de Tarragona
2. Associació Socioeducativa "Joventut i vida"
3. Associació El Pont
4. Associació d'Amics de l'Hotel d'Entitats
5. Associació d'Empresaries i Emprendedores de les Comarques de Tarragona
6. AV Part Alta
7. Convergència i Unió
8. Associació Gitana de Tarragona
9. AV l'Albada
10. Mediterrània CIE
11. Associació Sociocultural Francolí 6
12. Associació Sociocultural Vidal i Barraquer
13. Arquebisbat de Tarragona
14. Radio Club del Tarragonès
15. Associació de Dones Germanor de la Part Alta
16. AV de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon
17. AV Parc Riuclar-Montgons
18. Associació Empresarial Química de Tarragona – AEQT
19. Fundació l'Heura
20. Botiguers de Tarragona
21. Diputació de Tarragona
22. Federació Segle XXI
23. Col·lectiu de Dones d'Icomar
24. Associació Cultural Islàmica
25. Associació de Venedors del Mercat de Torreforta
26. CBT
27. Col·lectiu de Dones del Casc Antic
28. Federació Grup de Dones del Tarragonès

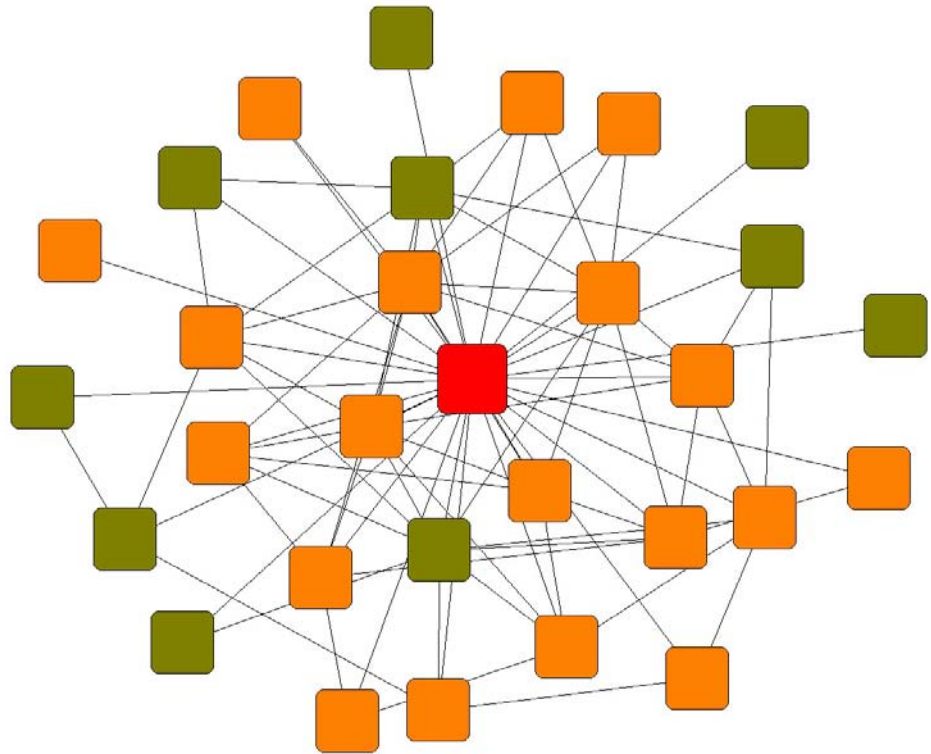
29. Col·lectiu de Dones Amigues del Parc Riuclar
30. AV Port de Tarragona
31. AV Icomar
32. Societat Ocellaire El Passarell
33. Parròquia Sant Josep Obrer de Torreforta
34. Federació Catalana de Basquetbol
35. Col·lectiu de Dones de Sant Salvador
36. Col·lectiu de Dones Urbanització Torrenova
37. Col·lectiu de Dones del Parc Riuclar
38. Associació de Tercera Edat de Campclar
39. AV Campclar
40. Fundació Privada Casal Amic
41. Centre Social Extremeño
42. Dones del Serrallo
43. Centre Cívic Sant Salvador
44. Col·lectiu de Dones de Torreforta
45. Casa de Andalusia de Tarragona y Provincia
46. AV Amics del Parc Riuclar
47. AV Progressista de Torreforta
48. AV La Granja
49. ADT
50. Associació de Comerciants de Campclar
51. Consell Esportiu del Tarragonès
52. Grup d'Amics del Teatre Joan Miracle
53. AV de Sant Salvador i Sant Ramon
54. Ajuntament de Tarragona
55. AV Verge del Pilar i Eixample
56. FAVT
57. AV Bonavista
58. Unió de Botiguers de Torreforta
59. Club Juvenil Ciurana
60. AV Torrenova
61. Centre Cívic de Torreforta
62. AMPA IES Torreforta
63. Associació de Pensionistes i Jubilats de Torreforta
64. Llar Municipal de Pensionistes i Jubilats de Riuclar – Icomar
65. Llar Municipal de Pensionistes i Jubilats de Torreforta
66. AMPA Gual Villalbí
67. AMPA Joan XXIII
68. Càritas Interparroquial de Tarragona
69. Associació de Pensionistes i Jubilats de La Granja
70. Llar Club de Pensionistes i Jubilats de Bonavista
71. Unió de Comerciants del Carrer Falset i Adjacents
72. Joventut Socialista de Tarragona
73. Fòrum Tarragona
74. Consell Municipal de la Gent Gran
75. Llar Club de Pensionistes i Jubilats de La Floresta
76. Comitè de Solidaritat Oscar Romero
77. Justícia i Pau
78. Llar Club Municipal de Pensionistes i Jubilats El Pilar – Eixample
79. SETEM
80. Entrepobles
81. Comitè Tècnic d'Arbitres de Futbol
82. Club Esportiu Cultural Torreforta
83. Federació Catalana de Futbol

Descripció de la xarxa de Torreforta

La xarxa del barri de Torreforta presenta un dels nombres més elevats d'associacions de tots els barris analitzats, comptant amb 83 entitats que són pròpies del barri, o que han estat citades per altres. Tot i presentar un nucli central bastant concentrat visualment, la densitat general de la xarxa no és particularment alta (6,9%, 472 relacions de 6889 possibles). En aquest sentit, es poden apreciar branques allunyades de la centralitat de la xarxa (com poden ser les agrupacions al voltant del Comitè Oscar Romero o la Llar de Pensionistes del Pilar – Eixample) que contribueixen considerablement a reduir la densitat de la xarxa, així com un petit grup de tres entitats, centrades en el Club Esportiu Cultural Torreforta, que no han manifestat cap relació amb les entitats de la xarxa i que, per tant, queden despenjats de la mateixa.

La centralitat de la xarxa està ocupada per l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta, entitat que compta amb el major nombre de relacions de la xarxa (29) i que s'ubica al bell mig de la xarxa, tenint un nombre important de relacions internes (10) i externes (19). En posicions properes a l'associació de veïns, trobem altres entitats importants del barri, com poden ser el Col·lectiu de Dones de Torreforta (20 relacions) o l'Associación Deportiva Torreforta (16 relacions) que donen forma a l'espai central de la xarxa.

Figura 10.2. Grafo de relacions de l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta⁵³

D'altra banda En una posició allunyada del centre, trobem l'entitat Mediterrania CIE, que, tot i comptar amb un nombre important de relacions (20), es situa en una posició perifèrica respecte del funcionament del barri. Aquest fet es deu a que la xarxa de relacions citades no contempen cap relació amb les entitats del barri, de manera que totes les possibles relacions són indirectes. En una situació similar podem trobar el Comitè de Solidaritat Oscar Romero, tot i comptar amb un nombre menor i més homogeni de relacions (4).

⁵³ En color taronja, les entitats de fora del barri, en color verd les entitats pròpies del barri.

Taula 10.1. Nombre de Relacions de Torreforta

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Progressista Torreforta</i>	29	35.366
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	20	24.390
<i>Mediterrània CIE</i>	20	24.390
FAVT	17	20.732
<i>Associación Deportiva Torreforta</i>	16	19.512
AV La Granja	14	17.073
AV Campclar	14	17.073
Ajuntament de Tarragona	12	14.634
Federació Grup de dones del Tarragonès	11	13.415
AV Amics del Parc Riu Clar	11	13.415

En relació amb el grau d'intermediació, l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta presenta un valor molt superior a la resta, afirmant la centralitat que, per distribució i per nombre de relacions se li podia pressuposar. En aquest sentit, l'entitat presenta, no només un nombre elevat de relacions, sinó unes relacions rellevants en el conjunt del barri i de la xarxa que se'n deriva. Crida l'atenció, també, l'elevat valor que obté la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona. Aquest valor s'explica pel fet que és una entitat amb molta presència a la zona i que vincula una bona part de les entitats veïnals, de manera que, si aquestes ocupen un espai central en la distribució, la federació que les agrupa, ha de disposar d'una posició central i important en relació amb la intermediació.

L'entitat Mediterrània CIE obté un resultat elevat, obtenint una centralitat important però parcial. Aquest resultat és fruit de la seva perifericitat en la dinàmica interna del barri, en tant que totes les relacions esmentades són externes al mateix, però alhora, aquesta perifericitat li dóna un valor elevat a nivell d'intermediació, en tant que la seva xarxa no és compartida amb la resta d'entitats del barri.

Per contra, el Col·lectiu de Dones obté un valor inferior al que es podria esperar, si tenim en compte el nombre de relacions, degut al fet que configura una xarxa pròpia de vinculació amb altres col·lectius

de dones de barris propers, però aquestes entitats de gènere es situen en una posició perifèrica respecte del centre que configuren les entitats que pertanyen al moviment veïnal.

Taula 10.2. Grau d'Intermediació de Torreforta

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Progressista Torreforta</i>	686,3	20.664
<i>Mediterrània CIE</i>	586,7	17.665
FAVT	585,8	17.639
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	350,8	10.564
<i>Associación deportiva Torreforta</i>	313,2	9.431
Forum Tarragona	300,0	9.033
Ajuntament de Tarragona	218,2	6.571
AV Campclar	173,4	5.220
<i>Comité de Solidaritat Oscar Romero</i>	155,0	4.667
<i>Llar municipal de jubilats i pensionistes de Torreforta</i>	149,0	4.486

Finalment, en relació a la proximitat, l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta és l'entitat que menys passos ha de donar per tal d'arribar a la resta d'entitats de la xarxa, reafirmant-se la seva posició de centralitat en la xarxa del barri.

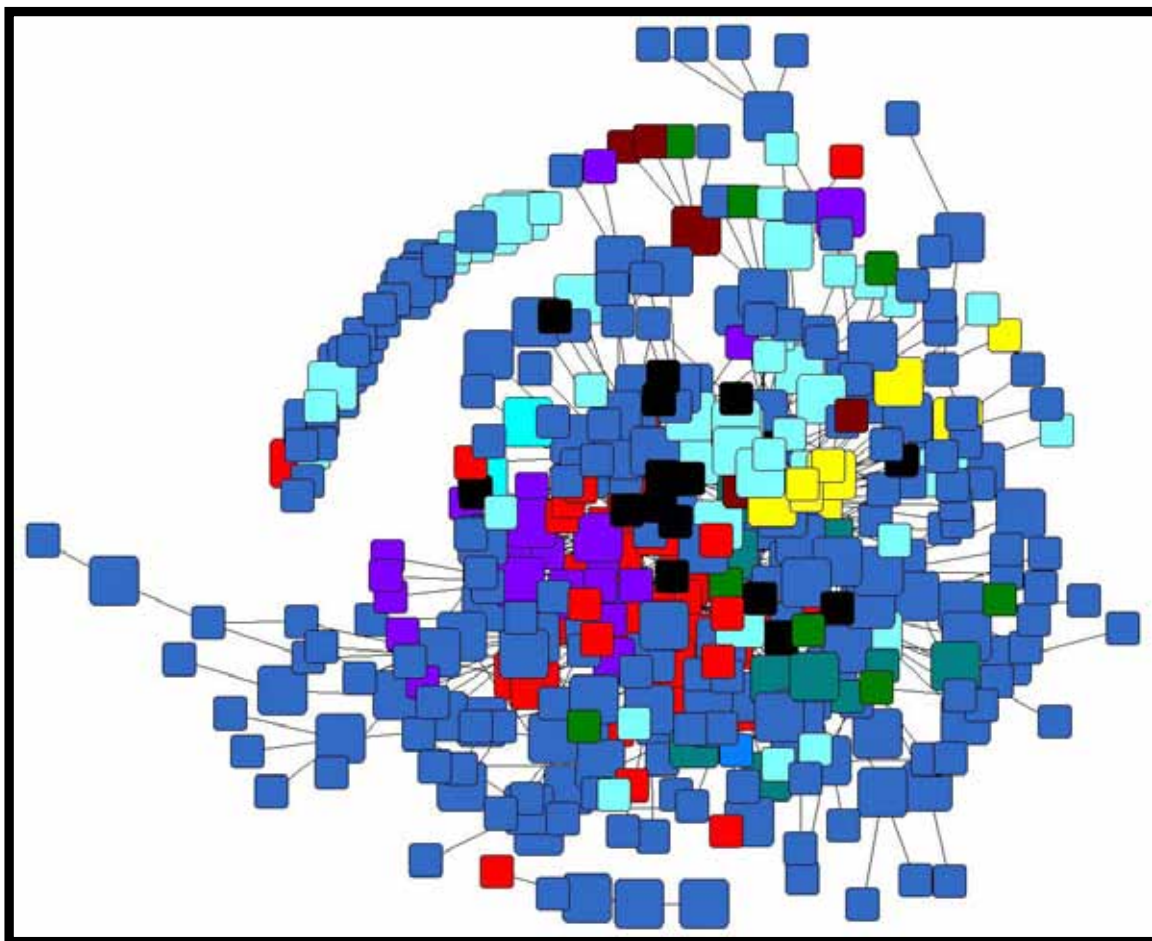
Seguidament, apareixen la resta d'associacions de veïns dels barris propers que, a més o menys distància, poden tenir un accés relativament ràpid a les entitats del barri mitjançant l'associació de veïns. L'única entitat que no segueix aquest perfil i que obté valors elevats de proximitat és el Col·lectiu de Dones de Torreforta, fruit de la seva proximitat a l'associació de veïns.

Taula 10.3. Grau de Proximitat de Torreforta

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV Progressista Torreforta</i>	394,0	20.812
FAVT	409,0	20.049
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	413,0	19.855
AV Campclar	416,0	19.712
AV Amics del Parc Riu Clar	417,0	19.664
AV La Granja	417,0	19.664
AV Port de Tarragona	421,0	19.477
<i>Mediterrània CIE</i>	424,0	19.340
Col·lectiu de Dones d'Icomar	424,0	19.340
AV Bonavista	425,0	19.294

11. Entitats i xarxa d'entitats de Centre ciutat

Figura 11.1. Xarxa d'entitats de Centre ciutat

Descripció de la Xarxa de Centre ciutat

La xarxa d'entitats del centre de la ciutat presenta un nombre molt elevat d'associacions (399), ja siguin entitats pròpies del centre o d'altres llocs, així com ja siguin entitats directament entrevistades o entitats que han estat citades per les primeres. Aquest elevat nombre d'associacions incideix de manera negativa sobre la densitat de la xarxa, en tant que és més complicat que totes les entitats tinguin relació entre elles. D'aquesta manera, la densitat resultant de la xarxa és molt baixa (0,0103%, el que suposa 1638 relacions sobre 159029 possibles).

La complexitat de la xarxa dificulta considerablement la possibilitat d'efectuar un anàlisi en profunditat dels elements que la formen. De tota manera, destaca l'important nombre d'entitats despenjades de la xarxa principal⁵⁴, en tant que són entitats que, bé per la seva projecció exterior a la ciutat o bé pel fet que treballen en un àmbit temàtic molt acotat, no troben en la resta d'entitats del centre (ni, probablement, en el conjunt de la ciutat) altres entitats amb les que vincular-se com a associacions (fet que no suposa el descartar que hi pugui haver vincles personals amb altres entitats o que l'entitat en concret no es trobi ben integrada en la ciutat).

En relació amb el nombre de contactes de les entitats, l'Ajuntament de Tarragona esdevé el node que disposa de més relacions de la xarxa, amb un total de 41 (el que suposa un 10,3% del total), seguit a força distància de la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona (31 contactes, 7,8% del total).

D'aquestes dades, d'altra banda, destaca el fet que l'Associació de Veïns del Port de Tarragona tingui un nombre major de contactes (25) que la federació que l'acull (23), o el fet que apareguin dues entitats dels barris de ponent entre les entitats amb més relacions al centre de la ciutat. Tant l'Associació de Veïns Progressista de Torreforta com el Col·lectiu de Dones de Torreforta disposen de 19 contactes amb entitats del centre, evidenciant la important relació associativa de moltes entitats del centre amb la zona de ponent.

Finalment, cal destacar el fet que moltes de les entitats més esmentades tinguin un abast municipal (Institucions, Sindicats i Partits

⁵⁴ Entitats que es situen a la part superior esquerra de la distribució, formant una semicorona separada de la resta de la xarxa i formada per entitats amb dos o tres contactes, tot i que la disposició visual convida a entendre que es troben totes unides entre sí.

Polítics) o siguin paraigües d'altres entitats (Federacions), així com el fet que les dues úniques associacions pròpies del centre que tenen el seu barri com a àmbit de treball siguin de la zona del Port i el Serrallo.

Taula 11.1. Nombre de Relacions de Centre ciutat

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	41.000	10.302
<i>FAVT</i>	31.000	7.789
<i>Partit dels Socialistes de Catalunya</i>	25.000	6.281
<i>AV Port de Tarragona</i>	25.000	6.281
<i>Federació S. XXI</i>	23.000	5.779
<i>Federació Grup de dones del Tarragonès</i>	22.000	5.528
<i>Comissions Obreres</i>	21.000	5.276
<i>AV Progressista Torreforta</i>	19.000	4.774
<i>Col·lectiu de Dones de Torreforta</i>	19.000	4.774
<i>AV Serrallo</i>	19.000	4.774

La centralitat de l'Ajuntament de Tarragona es reforça considerablement a partir de comprovar la seva importància pel que fa a l'intermediació entre diferents entitats de la xarxa. Les institucions públiques exerceixen el paper de nodes que, per la seva posició de domini respecte del territori i els recursos, enllacen entitats de molt diversos àmbits temàtics que, d'altre forma, no tindrien cap vincle de relació.

Dues entitats que també obtenen uns valors elevats, tot i que molt allunyats dels obtinguts per l'Ajuntament, són l'Associació de Veïns Port de Tarragona i la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona. Aquests valors es tradueixen en una important centralitat d'ambdues entitats en el teixit associatiu del centre de la ciutat, en tant que ocupen un espai important i faciliten la connexió a altres entitats.

Si comparem aquesta taula amb l'anterior, podem comprovar com s'afegeixen amb valors importants una sèrie d'entitats que anteriorment no apareixien a la llista: El Comitè Local de la Creu Roja (16 relacions), l'Associació de Músics de Tarragona (14), l'entitat

Mediterrània CIE (18 relacions) i el Club Gimnàstic de Tarragona (11). Aquestes entitats disposen d'un nombre menor de contactes, però aquests les col·loquen en posicions centrals en la xarxa. Cal entendre, en aquest sentit, que no és el nombre de contactes el que col·loca les entitats en posicions centrals, sinó la rellevància dels mateixos.

Taula 11.2. Grau d'Intermediació de Centre ciutat

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	15.026.807	19.021
<i>AV Port de Tarragona</i>	8.939.335	11.315
<i>FAVT</i>	8.547.315	10.819
<i>Comité Local de la Creu Roja</i>	6.661.717	8.432
<i>Associació de Músics de Tarragona</i>	4.900.226	6.203
<i>Comissions Obreres</i>	4.784.928	6.057
<i>Federació Grup de dones del Tarragonès</i>	4.466.351	5.653
<i>Mediterrània CIE</i>	4.213.855	5.334
<i>AV Serrallo</i>	4.098.223	5.187
<i>Gimnàstic de Tarragona</i>	3.819.921	4.835

Finalment, en relació a la proximitat, l'Ajuntament segueix sent el node que menys passos ha de donar per abastar la resta de la xarxa, seguit de la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona i de l'Associació de Veïns del Port de Tarragona.

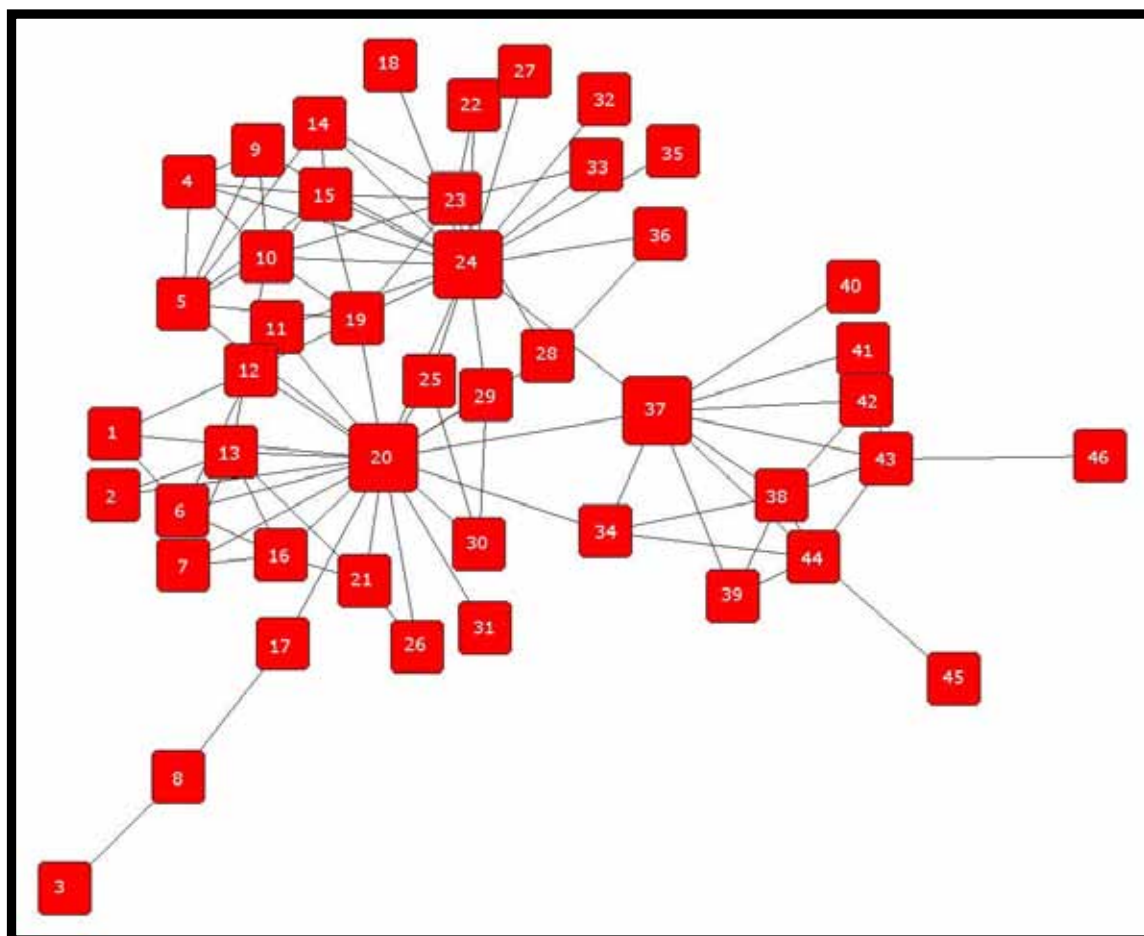
Aquestes entitats formen el nucli central de la xarxa que configuren les entitats del centre de la ciutat, fet que els dona un accés relativament fàcil sobre bona part d'aquestes.

Taula 11.3. Grau de Proximitat de Centre ciutat

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>Ajuntament de Tarragona</i>	16.115.000	2.470
<i>FAVT</i>	16.171.000	2.461
<i>AV Port de Tarragona</i>	16.172.000	2.461
<i>Comissions Obreres</i>	16.200.000	2.457
<i>Comité Local de la Creu Roja</i>	16.240.000	2.451
<i>Mediterrània CIE</i>	16.243.000	2.450
<i>AV Serrallo</i>	16.245.000	2.450
<i>Partit dels Socialistes de Catalunya</i>	16.254.000	2.449
<i>Federació S. XXI</i>	16.269.000	2.446
<i>Federació Grup de dones del Tarragonès</i>	16.274.000	2.446

12. Entitats i xarxa de les Associacions de Veïns

Figura 12.1. Xarxa d'entitats d'AAVV

1. AV Monestir de Poblet i Voltants	24. FAVT
2. AV Residencial Palau – Torres Jordi	25. AV Carrer Goya
3. AV carrer Merceria, plaça del Fòrum, baixada del Patriarca i plaça de les Cols	26. AV de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon
4. AV Campclar	27. AV Camp Clar (Zona Esportiva)
5. AV Icomar	28. AV Sant Pere i Sant Pau
6. AV Maria Cristina	29. AV Arrabassada
7. AV Barri del Miracle	30. AV Tàrraco
8. AV Part Alta	31. AV Tarragona 2
9. AV Bonavista	32. AV Camí del Llorito – Terres Cavades
10. AV Progressista de Torreforta	33. AV Torrenova
11. AV Parc Riuclar – Montgons	34. AV l'Escorpí
12. AV Muralles de Ponent	35. AV Camí del Nàstic
13. AV Port de Tarragona	36. La Unió – AV Zona Nord
14. AV La Floresta	37. Federació de Veïns de Llevant
15. AV La Granja	38. AV Entrepins
16. AV Serrallo	39. AV Cala Romana
17. AV Circ Romà de Tarragona	40. AV Ermita de la Salut
18. AV Mirador de Tarragona	41. AV De Ferran
19. AV Amics del Parc Riuclar	42. AV Boscos de Tarragona
20. Federació Segle XXI	43. AV La Mora – Tamarit
21. AV Verge del Carme	44. AV Solimar
22. AV Sant Salvador i Sant Ramon	45. AV Monnars
23. AV Verge del Pilar i Eixample	46. AV Tarragona Llevant

Descripció de la Xarxa de les AAVV

La xarxa de relacions entre les associacions de veïns es troba tripolaritzada al voltant de les tres federacions de veïns existents a la ciutat, Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona, Federació Segle XXI i Federació de Veïns de Llevant. Al voltant de cada Federació apareixen les diferents entitats veïnals que en formen part, amb, en algun cas, relació amb altres associacions veïnals de la mateixa federació (generalment) o d'altres federacions.

La xarxa és poc densa (9,4%, 194 relacions sobre 2025 possibles), i l'entitat que obté un nombre superior de relacions esmentades és la Federació de Veïns S.XXI (21 relacions, el que suposa un 46,7% del total de la xarxa), que compta amb una relació més que la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona (20, un 44,4%). La tercera entitat amb més relacions, alhora que la tercera federació present al territori, la Federació de Veïns de Llevant, disposa d'un nombre de contactes més reduït entre les entitats veïnals (10, un 22,2%).

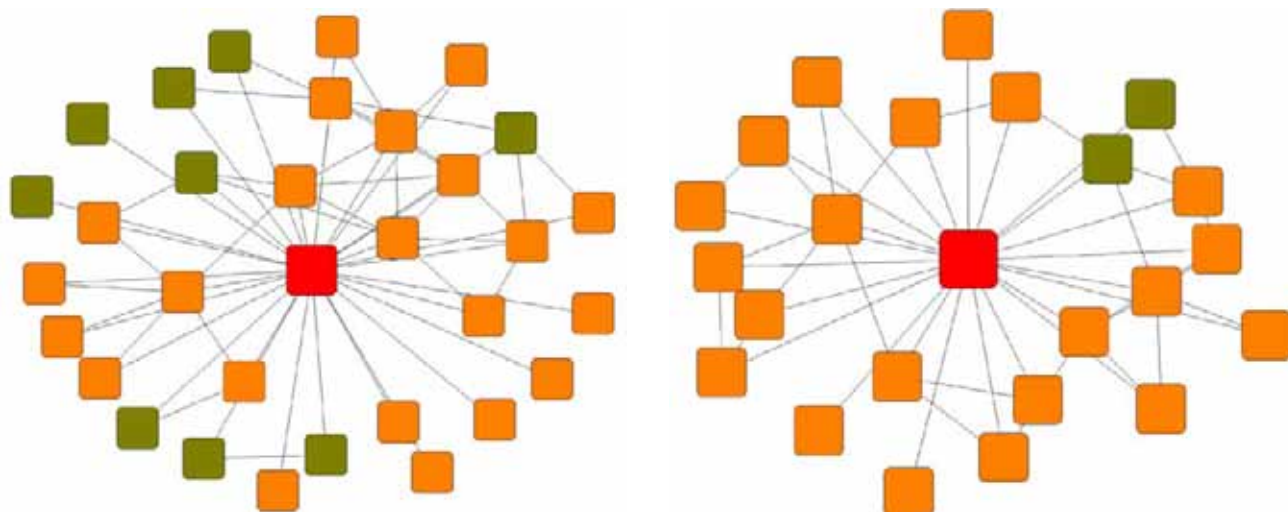
Taula 12.1. Nombre de Relacions d'AAVV

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>Federació S. XXI</i>	21	46.667
<i>FAVT</i>	20	44.444
<i>Federació de veïns de Llevant</i>	10	22.222
<i>AV Progressista Torreforta</i>	8	17.778
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	8	17.778
<i>AV Icomar</i>	7	15.556
<i>AV La Granja</i>	7	15.556
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	6	13.333
<i>AV Solimar</i>	6	13.333
<i>AV Entrepins</i>	6	13.333

Aquest nombre de relacions fa referència, tan sols a les entitats veïnals, mentre que quan un analitza les xarxes egocentrades⁵⁵ de cadascuna de les Federacions, la incidència de les diferents federacions veïnals sobre el territori canvia. En incloure entitats que no són veïnals en les xarxes de les entitats, aquestes s'enriqueixen de manera important, ja que, d'altre banda, sembla lògic pensar que a una federació d'entitats veïnals se li pressuposa un àmbit d'incidència superior al del moviment veïnal.

En aquest sentit, tal com es pot apreciar en els següents gràfics, l'entitat que té una xarxa egocentrada més àmplia és la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona, qui compta amb 32 relacions de primer nivell⁵⁶ esmentades, per 24 de la Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI i 11 de la Federació de Veïns de Llevant.

Figura 12.2. Xarxes egocentrades⁵⁷ de la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona⁵⁸, Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI⁵⁹ i Federació d'Associacions de Veïns de Llevant⁶⁰.

⁵⁵ Xarxa de relacions que es configura al voltant d'un node concret.

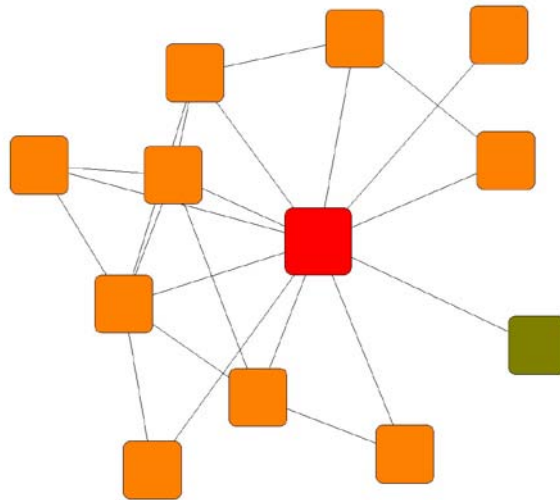
⁵⁶ Relacions directes entre dos nodes, és a dir, sense intermediaris.

⁵⁷ En taronja, aquelles entitats que pertanyen al moviment veïnal (local o supralocal). En verd, aquelles entitats que no hi pertanyen.

⁵⁸ A dalt a la dreta

⁵⁹ A dalt a l'esquerra

⁶⁰ A baix

Aquesta diferència és superior encara si hom analitza les relacions de segon nivell⁶¹ de les tres federacions. La Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona disposa una xarxa indirecta molt més àmplia que les altres dues (fins a 208 entitats es vinculen directa o indirectament amb l'esmentada federació), tot i que, alhora, és la xarxa menys densa. En relació amb la densitat, aquest fet, fins a cert punt, entra dintre de la normalitat. Una xarxa àmplia i, com succeeix generalment, força diversificada inclou en una mateixa distribució entitats molt diferents i molt allunyades entre sí, de manera que el contacte directe entre aquestes entitats és molt improbable i és sempre mediatitzat. En aquest sentit, la tendència apunta que com més gran és una xarxa, menys densa serà, tal com es pot visualitzar a la taula següent.

La xarxa de segon nivell de la Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI inclou fins a 128 entitats, amb una densitat superior (4,3%),

⁶¹ Relació que es dona entre dos nodes que es connecten gràcies a un tercer que els fa de node d'enllaç. En aquest cas, en analitzar les relacions de segon nivell d'una xarxa egocentrada, s'agafen aquelles entitats que es vinculen, directament, a les federacions, així com aquelles entitats que es relacionen amb les que tenen relació directa amb les federacions.

mentre que la de la Federació d'Associacions de Veïns Llevant inclou 63 entitats, amb una densitat superior (7%).

Taula 12.2. Característiques de la Xarxa Egocentrada de les Federacions de Veïns

	Nombre d'entitats	Densitat de la Xarxa	Nombre de relacions existents a la xarxa
Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona	208	2,8	1216
Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI	128	4,3	692
Federació d'Associacions de Veïns de Llevant	63	7,04	284

En relació amb la potencialitat de les diferents federacions com a elements intermediadors respecte de les entitats veïnals, la Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI presenta el valor més elevat, seguida, de la mateixa manera que succeïa amb el nombre de relacions, de la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona i de la Federació d'Associacions de Veïns de Llevant.

Aquests valors descansen sobre la base que, d'una banda, la Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI és la que té més relacions, de manera que, tot i que existeixen alguns vincles entre entitats que pertanyen a diferents federacions, aquesta entitat agrupa una sèrie d'entitats que, d'altra banda, quedarien allunyades de la resta d'entitats, de manera que, en aquests casos, les entitats es beneficien del paper de la federació com a intermediador entre el nivell de barri (associació de veïns) i el nivell de representació municipal (federació d'associacions). De l'altra banda, un altre element que augmenta el pes de la federació com a intermediadora descansa sobre el fet que dues de les associacions veïnals que no han esmentat cap relació amb alguna de les federacions (AV carrer Merceria, plaça del Fòrum, baixada del Patriarca i plaça de les Cols i AV Part Alta), en canvi, si que tenen relació amb una de les entitats que es vincula amb la Federació Segle XXI (AV Circ Romà de Tarragona), de manera que, a nivell de

representació, acaben vinculant-se a la xarxa a través de l'esmentada federació.

Taula 12.3. Grau d'Intermediació d'AAVV

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>Federació S. XXI</i>	514,5	51.968
<i>FAVT</i>	419,9	42.411
<i>Federació de veïns de Llevant</i>	309,7	31.283
<i>AV El Circ Romà de Tarragona</i>	86,0	8.687
<i>AV Solimar</i>	45,7	4.613
<i>AV La Mora-Tamarit</i>	45,5	4.596
<i>AV Part Alta</i>	44,0	4.444
<i>AV l'Escorpí</i>	29,0	2.929
<i>AV Icomar</i>	26,4	2.668
<i>AV Progressista Torreforta</i>	18,0	1.817

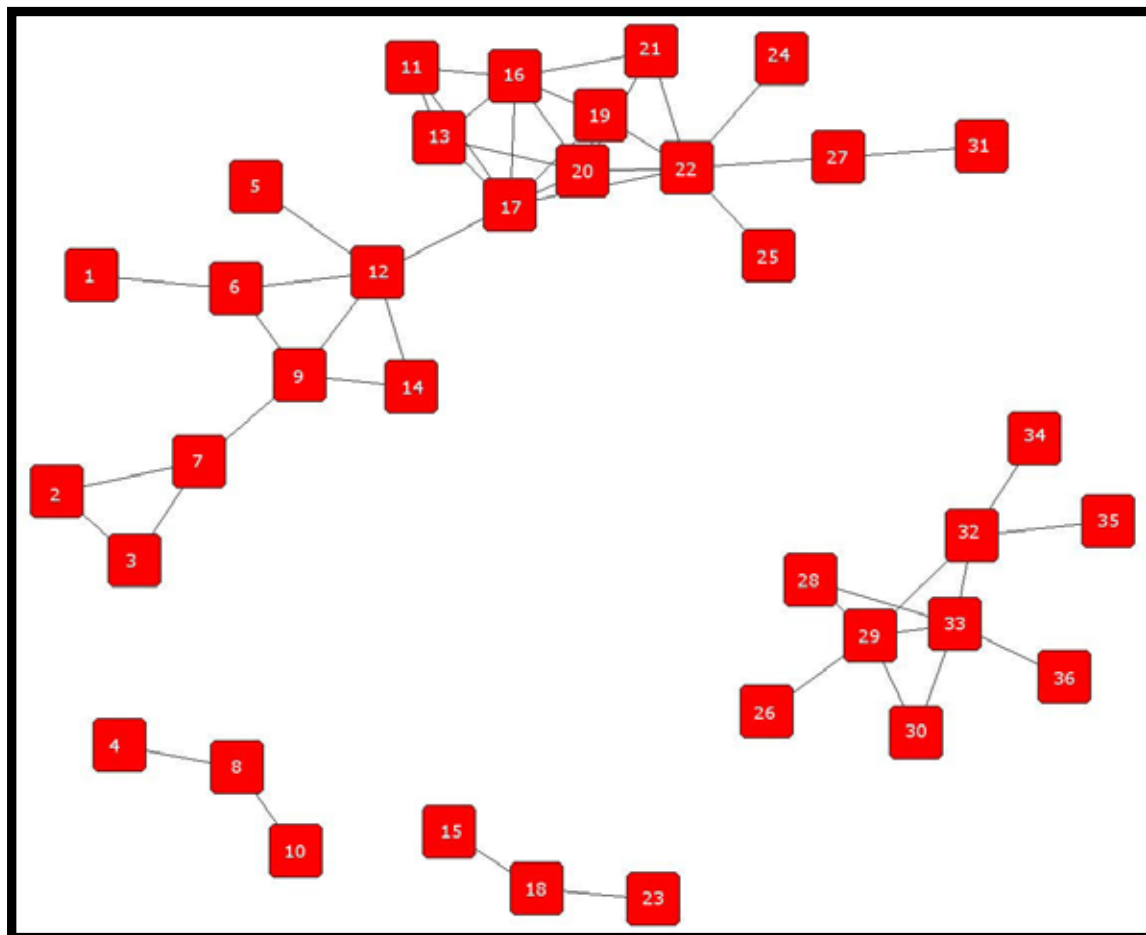
Finalment, en relació amb el grau de proximitat de les entitats, l'ordre de les diferents federacions resulta ser el mateix que en la resta de casos, la Federació d'Associacions de Veïns Segle XXI ha de recórrer menys passos que la resta (72) per assolir les diferents entitats que formen part de la xarxa. La Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona (75) i la Federació d'Associacions de Veïns de Llevant (83) es situen a una distància, també, propera respecte de la resta de la xarxa.

Taula 12.4. Grau de Proximitat d'AAVV

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>Federació S. XXI</i>	72,0	62.500
<i>FAVT</i>	75,0	60.000
<i>Federació de veïns de Llevant</i>	83,0	54.217
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	98,0	45.918
<i>AV Muralles Ponent</i>	100,0	45.000
<i>AV Arrabassada</i>	101,0	44.554
<i>AV Carrer Goya</i>	101,0	44.554
<i>AV Parc Riuclar - Montgons</i>	102,0	44.118
<i>AV l'Escorpí</i>	103,0	43.689
<i>AV Icomar</i>	104,0	43.269

13. Entitats i xarxa de les Associacions de Veïns sense Federacions

Figura 13.1. Xarxa de les Associacions de Veïns sense Federacions

1. AV de la Ciutat de Tarragona des de Sant Salvador i Sant Ramon	19. AV Amics del Parc Riuclar
2. AV Monestir de Poblet i Voltants	20. AV La Granja
3. AV Muralles de Ponent	21. AV La Floresta
4. AV El Circ Romà de Tarragona	22. AV Verge del Pilar i Eixample
5. AV Residencial Palau – Torres Jordi	23. AV Carrer Goya
6. AV Verge del Carme	24. AV de Sant Salvador i Sant Ramon
7. AV Maria Cristina	25. AV Torrenova
8. AV Part Alta	26. AV Boscos de Tarragona
9. AV Serrallo	27. AV Sant Pere i Sant Pau
10. AV carrer Merceria, plaça del Fòrum, baixada del Patriarca i plaça de les Cols	28. AV Cala Romana
11. AV Bonavista	29. AV Entrepins
12. AV Port de Tarragona	30. AV l'Escorpí
13. AV Campclar	31. La Unió – AV Zona Nord
14. AV Barri del Miracle	32. AV La Mora – Tamarit
15. AV Arrabassada	33. AV Solimar
16. AV Icomar	34. AV de Ferran
17. AV Progressista Torreforta	35. AV Tarragona Llevant
18. AV Tàrraco	36. AV Monnars

Una de les característiques que es poden desprendre de la distribució presentada en primer lloc (amb les Federacions incloses) és que existeix un lideratge visible per part de les tres federacions, en tant que ocupen un paper central en la distribució i acullen la major part de les entitats veïnals de la ciutat.

Ara bé, hi ha una altre característica interessant que queda amagada darrera el lideratge de les federacions. Al voltant de la xarxa centrada en les federacions, hi ha petites agrupacions d'entitats que es vinculen unes amb les altres independentment de la seva pertinença a una o altra federació.

Per tal de poder visibilitzar el contingut d'aquesta subxarxa s'ha decidit elaborar una aquesta distribució, excloent, volgutament, l'efecte "deformador" de les federacions.

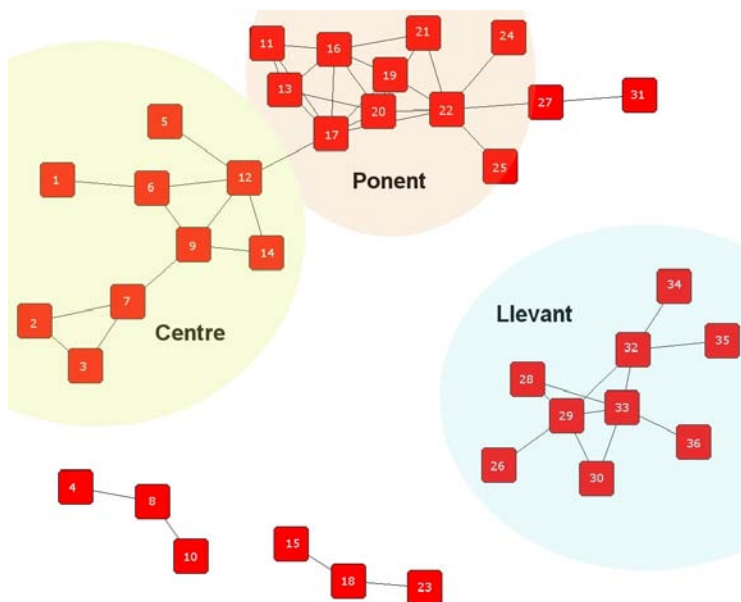
Descripció de la Xarxa de les Associacions de Veïns sense Federacions

Aquesta xarxa presenta una distribució completament diferent a la que s'observa en el cas anterior, ja que hi ha diverses entitats que només manifestaven tenir relació amb alguna de les Federacions i que, en aquest moment, desapareixen de la xarxa en tant que queden aïllades (es passa de 46 a 36 entitats amb la reducció de les tres federacions). La densitat de la xarxa és inferior a l'obtinguda anteriorment, essent del 7,78% (98 relacions sobre 9409 possibles).

Tot i les diferències en la distribució, i a banda de les dues petites agrupacions de tres entitats que queden desconnectades, es poden apreciar tres agrupacions diferents que encaixarien amb les tres federacions (una, molt clarament diferenciada, les altres dues, es troben enllaçades per un pont teixit entre les entitats 12 i 17), de

manera que es podrien considerar, en certa manera, la base sobre la que es sustenten les diferents federacions i que, tot i això, mostren un clar component territorial, en tant que encaixen amb la distribució ponent-centre-llevant.

Figura 13.2. Xarxa de relacions segons AAVV

Tal com es pot apreciar en la distribució de les relacions, així com en els anàlisis efectuats en els diferents barris, la xarxa d'entitats veïnals dels barris de ponent és molt densa, gairebé totes les entitats tenen relació entre elles, creant el que s'anomena un *clique*⁶². Aquesta situació

pot derivar del sentiment conjunt de pertinença a la zona de ponent, en tant que zona de reivindicacions històriques conjuntes i de relacions tradicionals. En aquest mateix sentit, quan s'analitzen les xarxes dels diferents barris de ponent, es pot apreciar com, al voltant de les entitats veïnals dominants al territori, es pot detectar clarament la presència de petites agrupacions d'entitats veïnals de barris propers, el que representa un fet diferencial respecte del centre o de llevant.

De la mateixa manera, existeix una densitat important entre les entitats de Llevant, sobretot a partir del triangle que formen les entitats veïnals d'Entrepins, La Mora – Tamarit i Solimar, ja que la resta es troben més despenjades, enllaçades a la xarxa a partir

⁶² Per *clique*, que s'ha traduït al castellà com a *camarilla*, s'entén una subxarxa, dintre d'una xarxa d'abast superior, en que els diferents membres estan interconnectats. Molina, J.L. *El anàlisis de redes sociales: una Introducción*, Edicions Bellaterra, Barcelona: 2001

d'aquestes tres entitats. De tota manera, com ja es recull en l'anàlisi de la xarxa de Llevant, l'estructura de relacions de la zona es recolza gairebé únicament en les entitats veïnals, ja que hi ha un nombre d'entitats molt baix, així com una tipologia molt reduïda.

Finalment, la xarxa de relació de les entitats del centre, a diferència de les altres dues, resulta menys densa i més encadenada. Les entitats tendeixen a tenir una relació individualitzada i no grupal, com pot donar-se en el cas de les entitats de Ponent o amb un lideratge clar per part de tres entitats, com pot succeir en el cas de les entitats de Llevant.

Aquesta major densitat de la zona de ponent es reflecteix en el fet que les entitats que més contactes manifesten són, precisament, les entitats veïnals d'aquesta zona, tot i que també trobem altres associacions que presenten valors alts, però en una proporció menor.

Taula 13.1. Nombre de Relacions

	Nombre de Relacions	% de la xarxa
<i>AV Progressista Torreforta</i>	7	20.000
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	7	20.000
<i>AV Icomar</i>	6	17.143
<i>AV La Granja</i>	6	17.143
<i>AV Solimar</i>	5	14.286
<i>AV Port de Tarragona</i>	5	14.286
<i>AV Entrepins</i>	5	14.286
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	4	11.429
<i>AV Serrallo</i>	4	11.429
<i>AV Campclar</i>	4	11.429

En relació amb el grau d'intermediació de les diferents entitats, hom pot comprovar com les entitats que enllacen els grups d'entitats de ponent i del centre són les que obtenen uns valors més elevats, en tant que vinculen dues agrupacions nombroses d'entitats i configuren, d'aquesta manera, la xarxa d'entitats veïnals.

D'altra banda, les entitats de llevant obtenen uns valors molt reduïts, en tant que formen part d'una xarxa aïllada de la resta d'entitats veïnals. En relació amb el funcionament de les xarxes socials, el fet de pertànyer a una agrupació diferenciada o aïllada redueix de manera important el paper intermediador de les entitats que en formen part. D'aquesta manera, entitats que poden tenir un nombre important de contactes o relacions veuen reduïda la seva influència sobre la resta de la xarxa.

Taula 13.2. Grau d'Intermediació

	Intermediació	% Respecte al màxim possible
<i>AV Progressista Torreforta</i>	108,9	18.305
<i>AV Port de Tarragona</i>	104,0	17.479
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	72,7	12.213
<i>AV Serrallo</i>	52,0	8.739
<i>AV Maria Cristina</i>	36,0	6.050
<i>AV Verge del Carme</i>	19,0	3.193
<i>AV Sant Pere i Sant Pau</i>	19,0	3.193
<i>AV La Mora-Tamarit</i>	13,0	2.185
<i>AV Solimar</i>	10,5	1.765
<i>AV Entrepins</i>	10,5	1.765

De la mateixa manera que succeïa en relació al grau d'intermediació, la proximitat de les entitats depèn de la seva connexió amb la que es considera la xarxa principal (la més nombrosa). Per aquest motiu, les entitats de la zona de llevant obtenen uns valors molt allunyats dels que es poden apreciar en aquest llistat, portant a la seva no-aparició entre els deu valors més baixos. Els valors de les entitats del centre i ponent, de tota manera, són també molt elevats en relació amb els que s'obtenen, per exemple, en el cas de la distribució anterior (amb les federacions incloses), ja que la fractura de la xarxa incideix sobre els valors a través d'un augment dels valors. Aquestes dades, doncs, són útils per fer una comparació interna a la pròpia distribució, però no pas per comparar-ho amb d'altres distribucions.

Les entitats més pròximes són la Associació de Veïns Progressista de Torreforta i l'Associació de Veïns del Port de Tarragona, ja que són les que han de donar un nombre més baix de passos per accedir a la resta d'entitats de la xarxa.

Taula 13.3.. Grau de Proximitat

	Proximitat	% Respecte al màxim possible
<i>AV Progressista Torreforta</i>	580,0	6.034
<i>AV Port de Tarragona</i>	583,0	6.003
<i>AV Verge del Pilar i Eixample</i>	587,0	5.963
<i>AV La Granja</i>	589,0	5.942
<i>AV Amics del Parc Riu Clar</i>	591,0	5.922
<i>AV Icomar</i>	593,0	5.902
<i>AV Serrallo</i>	593,0	5.902
<i>AV Campclar</i>	595,0	5.882
<i>AV Bonavista</i>	596,0	5.872
<i>AV Verge del Carme</i>	596,0	5.872

Conclusió conjunta de les dues xarxes d'entitats veïnals (amb i sense Federació)

L'anàlisi conjunt d'aquestes dues distribucions d'entitats ens porta a desenvolupar una sèrie de conclusions:

- En primer lloc, el paper de les diferents Federacions d'associacions de veïns com a intermediadores i portaveus de les entitats veïnals del municipi queda reforçat per les dades presentades. Aquesta afirmació guanya més força encara en parlar del cas concret de les entitats de llevant, en tant que queden al marge de la resta d'entitats si desapareix la Federació.
- En segon lloc, el funcionament intern de les diferents federacions és força diferent en relació amb el lideratge i la cohesió de la xarxa d'entitats.

De l'estructura de les diferents xarxes d'entitats es pot desprendre una forta cohesió interna en el cas dels barris de ponent i les entitats vinculades a la FAVT, una relativa cohesió al voltant del lideratge de

tres entitats en el cas de les entitats de llevant i, finalment, un menor grau de cohesió i una relació més individualitzada en el cas de les entitats del centre i vinculades a la Federació Segle XXI

- Finalment, cal fer esment que l'anàlisi de la realitat del teixit veïnal no es pot reduir a la simple revisió de les relacions directes o, fins i tot, indirectes de les diferents federacions. La realitat sobre la que treballa una entitat veïnal és prou àmplia, per sí mateixa, com per merèixer un anàlisi detingut de la seva realitat directa i, en tot cas, a partir d'aquesta realitat, configurar una perspectiva superior que conformi la potencialitat d'una o altra federació.

En aquest sentit, unes conclusions fermes han de derivar de l'anàlisi del funcionament de cada entitat en concret i, després, elevar aquest coneixement a la xarxa que les acull (federació) i no a l'inrevés.